

Хъодэ Адамэ ыцлэ зыхырэ гурыт еджаплэу аужырэ шапхъэхэм адиштэу къуаджэу Хьальэкъуае щашыгъэм икызылұхын фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхыхъэу тыгъуасэ цылагъэм цыфыбэ зэхицагъ. КIэлэегъаджэхэм, кIэлэеджаклохэм, ны-
тыхэм афэгушIонэу мыщ къэкIуагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан. Къоджэдэхсэм ягушIуагъо адагощыгъ АР-м и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровым, АР-м экономикэ хэхьоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэу Лыхъэсэ Махъмудэ, республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ ипащэу Хъуажь Аминэт, муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Адыгэкъалэ» иадминистрацие илыкIохэм, нэмыкIхэм.

ИлъэсыкIэ еджэгъум ехъуллэу къызылұахыгъ

Шъугу къэдгъэкIыжын, 2014-рэ илъэсым нэс къуаджэм дэс кIэлэеджаклохэр псэолъэ зэфэшхъафитIумэ ащеджэ-
щтыгъэх, зыр 1967-м, адрэр 1974-м ашыгъагъэх. Непэ щылэ шапхъэхэм ахэр адиштэщтыгъэхэп, спортзали, шапIи, ак-
товэ зали ахэтыгъэхэп. Ащ къыхэкIыкIэ гурыт еджэпIакIэ шыгъэн зэрэфаем фэгъэхыгъэ Iофыгъор къоджэдэхсэм пчъа-
гъэрэ къалэтыгъ. АР-м и Лышхъэу цыфхэм ягумэкIыгъо зэхи-
шлагъ ыкIи 2011-рэ илъэсым чIыплэ 360-рэ зилэ гъэсэныгъэм иучреждение ишын рагъэжъэнэу рахъухагъ. ПсэолъэшI IофшIэн-
хэр ыгъэцэкIэнхэу зэзэгъыныгъэ дашыгъ пшъэдэкIыжъэу ыхы-

илъэсым хэлэжъагъ ыкIи грантэу сомэ миллион къыфагъэшIошагъ. КъычитIупщыгъэхэм ащыщыбэр шIэныгъэ зэфэшхъафхэмкIэ кандидат е доктор хъугъэх, спортсмен цIэрылохэр къахэкIы-
гъэх, УФ-м икIэралыгъо шIухаф-
тын нэбгыри 2-мэ афагъэшIо-
шагъ, нэмыкIэу зигугъу къэпшы-
нэу щылэри макIэп.

Гъэсэныгъэм иучреждениеу къоджэдэхсэр бэшлагъэу зэжа-
гъэхэм икызылұхын фэгъэхы-
гъэ зэхыхъэм АР-м и Лышхъэу къыщыгушIылэу къэзэрэ-
угоигъэхэм афэгушIуагъ, чIлэм имызакъоу, республикэмкIи мыщ мэхъанэшхо зэриIэр къы-
хигъэщыгъ.

— Непэ хьальэкъуаехэм мэфэкIитIу хэшIогъэунэфыкIы, шIэныгъэм и Мафэ даклоу, еджэпIэ зэтэгъэпсыхъагъи шъу-
лэ хъугъэ, ащкIэ сыгу къыз-
делэу джыри зэ сышъуфэгушIо, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Илъэс пчъагъэхэм къаклоцI цыфхэр зыкIэхъопсы-
гъэхэ учреждениер зышIы-
гъэхэм, ащ изэтэгъэпсыхъан зилахышIу хэзышIыхъагъэхэм инэу тафэраз. Федеральнэ гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ про-

дениер зэрэхэуцощтым, цыфхэр зэрэзэрипхыщтхэм сицыхъэ тель. Хьальэкъуае цыф гъэ-
сагъэу, IофшIэным ыльэныкъо-
кIэ гъэхъэгъэшIухэр зышIыгъэу къыдэкIыгъэр бэ. Ахэми, ти-
нахыжъхэм сафэгушIонэу сыфай. Мыщ фэдэ тызэхэзы-
щэрэ мэфэкI Iофтхьабзэхэр ти-
щылэныгъэ нахыбэрэ къыхэ-
фэнхэу, тызэгурьлоу, зыкIыны-
гъэ тазыфагу илъэу тызэдэп-
сэунэу есэлуплэ.

АР-м и Лышхъэу мэфэкI зэхыхъэм IэнэкIэу къекIоллагъэп, ублэплэ классхэм апае мультимедийнэ комплексрэ предметэу ОБЖ-м иегъэджэн обо-
рудование икомплектрэ къызылұахыгъэ еджаплэм шIухафты-
нэу фишIыгъэх.

Нэужым IофшIэным иветеранэу, къуаджэм инахыжъхэм ащыщэу гушIыр зыштэгъэ Лыхъэсэ Аскэр Хьальэкъуае щыпсэухэрэм ацIэкIэ АР-м и Лышхъэу рзэныгъэ гушIэхэр пIгъохыгъэх. Гъэсэныгъэм мыщ фэдэ иучреждение зэтэгъэпсыхъагъэ ялэ хъунымкIэ Iофышхо зышIэгъэ пстэуми «тхьашъуегъэпсэу» къариуагъ.

Адыгэкъалэ инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Лыхъэсэ Юрэ гушIыр зыратым, АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан «Къуаджэу

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

рэмкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Стройагро-
пром» зыфиIорэм. ПсэолъэшI-
хэм агу етыгъэу Iоф ашлагъ, еджэпIэ зэтэгъэпсыхъэгъэ дахэ къуаджэм къыдашIыхъагъ.

Хьальэкъуае дэт гурыт еджа-
плэр илъэс 47-м къыклоцI нэб-
гырэ 1210-мэ къаухыгъ, ахэм ащыщэу 48-мэ медальхэр къа-
хыгъэх. Шумэн Аскэр зипэ-
щэ коллективыр непэ нэбгы-
рэ 23-рэ мэхъу, еджаплэм кIэлэ-
еджэкIуи 168-рэ чIэс, апэрэ классым мыгъэ аштагъэр нэб-
гырэ 18. Гурыт гъэсэныгъэ язы-
гъэгъотырэ учреждениехэм азы-
фагу щызэхэщэгъэ зэнэкъокъум Хьальэкъое еджаплэр 2006-рэ

граммэу «2013-рэ илъэсым нэс къуаджэм социальнэ хэхьоныгъэхэр ышIынхэр» зыфиIорэм ишIуагъэкIэ мы псэуалъэр тшIын тлэкIыгъ. Еджаплэхэм, фельдшер-мамыку пунктхэм, нэмыкI социальнэ псэуалъэхэм яшIын тыналэ тетымыгъэтымэ, экономикэм хэхьоныгъэхэр ышIы-
щтхэп. Ар къыдэтлътэтэе ти-
IофшIэн зэхэтэщэ. МыщкIэ рес-
публикэм ишIогъэшхо къырагъэ-
кIы ыкIи сыд фэдэрэ лъэныкъо-
кIи тагурэлэ УФ-м и Прези-
дентэу Владимир Путинырэ къэралыгъом и Премьер-мини-
стрэу Дмитрий Медведевым-
рэ. Адыгеим ит еджэпIэ анахъ дэгъухэм ясатыр мы учреж-

Хьальэкъуае ицIыф гъэшIуагъ» зыфиIорэ щытхъуцIэр зэрэфа-
гъэшIошагъэр къылуагъ.

ШIэныгъэм и Мафэ къыди-
лътэу мыгъэ апэрэ классым чIэхъэгъэ сабий 18-р нэужым пчэгум къырацагъ, ахэм Iэгу афытеугагъэх, афэгушIуагъэх, дэгъоу еджэнхэу афэлъэлуагъэх.

МэфэкI зэхыхъэм икIэлх Тхьаклушынэ Аслъан лентэ плъы-
жыр зэпиупкIи, гурыт еджаплэм ипчъэхэр къызылұуихыгъэх. ЫклоцIкIэ ар зэрэзэтэгъэпсы-
хъагъэр республикэм ипащэ ыуплъэкIугъ, ыльэгъугъэм осэшIу фишIыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Блэкыгъэ бэрэскэшхо мафэм, шышъхьэлум и 29-м, Кошхьэблэ районыр зызыхащэгъэр илъэс 80 зэрэхъурэмрэ лэжыгъэм и Мафэрэ игъэкӀотыгъэу зэдыхагъэунэфыкӀыгъэх. Ахэм афэгъэхьыгъэ мэфэкӀ лоф-тхьабзэу район гупчэм щызыхащэгъэхэм ахэлэжыагъэх АР-м и Лышъхьэу ТхьакӀушынэ Аслъан, Премьер-министрзэу КъумпӀыл Мурат, Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Іэцэ Мухьамэд, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, Парламентым идепутатхэр, республикэм инэмькӀ районхэмрэ къалэхэмрэ ыкӀи Краснодар краим ялыкӀохэр.

ветскэ Союзым и Лыхъужьэу Къош Алым, Щытхьум иорденху апэрэ ыкӀи ятӀонэрэ степень зилэхэм якавалерзэу Ан-дээрэкӀо Мухьамэд, ЖьогӀо Плъыжым иорден икавалерзэу Шэхьые Къэралбый, Щытхьум иорден икавалерхуэ Иван Ямпольскэр, Василий Кардашовыр, ІофшӀаным и Лыхъужьхуэ Вера Беликовар, Зиновий Першиныр, Пшыж Пшымафэ, ЕнымыкӀо Кунацэ, адыгэ литературэм лъапсэ фзышыгъэу КӀэрэцэ Тембот, зэльашӀэрэ композиторхуэ, орэдылохуэ Тхьабысымэ Умарэ, ТыкӀо Къэплъанэ, АндээрэкӀо зэшхуэ Чеславрэ Вячеславрэ, олимпийскэ чемпионзэу Чыржын Мухьарбый, гъогӀу пшыкӀузырэ дунаим самбэмкӀэ

ыубытыгъ, гектар пэпчэ центнер 50-м еху кырихыжыгъ, нэмыкӀэу Іуихыжыгъэри блэкыгъэ илъэсым ешӀэпшагъэмэ фэдищыкӀэ нахьыб, тонн мин 84,5-рз мэху.

Шуфэс псалъэу кышыгъэм ыуж мэкъумэщ хызмэтшӀаплӀэу зыгъэхьагъэхэмкӀэ мыгъэ къахъыгъэхэм япӀащэхуэ Зыхьэ Зураб, Николай Ахтенчуковым, Алексей Кушнаренкэм, Пшыхъожь Алым ыкӀи ХьаджырэкӀо Аскэрбый зерафэразэр кызщи-лорэ тхылъхэр аритыжыгъэх.

Нэужым районым юбилейкӀэ ыкӀи лэжыгъэм и МафэкӀэ ичӀыплӀэгъухэм къафэгъушӀагъ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Іэцэ Мухьамэд. Районым игъэхьагъэхэм къащымыкӀэнэу, цыфэу щыпсэхуэрэм мамырыгъэр ашъхьагъ итэу, ящыӀакӀэ нахьышӀу хуэ зэпытэу псэунхуэ ар къафӀэлыагъ.

Юбилейри лэжыгъэм и Мафи зэдыхагъэунэфыкӀыгъэх

зыфигъэуцужыгъэхэм язэшлохынкӀэ ятӀонэрэ чыплӀэр зэриубытыгъэр гъэхъэгъэ макӀэу пӀон плъэыкӀыштӀэ, — кылуагъ ащ. — Инвестициеу районым кыхалхьэрэр мэзихым кыкӀоцӀ фэдишӀэрэ ныкӀорэкӀэ нахьыбэ зэрэхъугъэу, сомэ миллиони 170-м зэрэнэсыгъэри хэхъоныгъэ ин.

Районым кышыгъэу, щӀаплугъэу, дахэкӀэ ыцӀэ рзыгъэлуагъэхэм ТхьакӀушынэ Аслъан ягугъу кышыгъ. ЗыцӀэ кырылуагъэхэм ащыщых Со-

Кошхьэблэ районым псэупӀэ кой 9-у илэм пэпчэ мэфэкӀым хушъхьафыкӀыгъэу зыкыфигъэхъазырыгъ. ПстӀумэ апӀэу АР-м и Лышъхьэ ахэм агъэпсыгъэ шагухэр кыкӀухьагъэх. ЛъапкӀэ зэфӀэшъафыбэхэм яшхыныгъохэр ащ кыпагъохыгъэх, къашъохэр, джэгуӀэ гъэшӀэгъонхэр къагъӀэлъэгъуагъэх. Нэужым республикэм ипӀащэхэр мэфэкӀ зэхэхэм хэлэжыагъэх.

АР-м и Лышъхьэ шуфэс псалъэу ащ кышыгъэм Кошхьэблэ районыр пэрытныгъэр зылыгъэхэм сыдигъокӀи зэ-

ращышыгъэр, непи а шэн дахэр зэрэхэмызыгъэр, ар игъэхьагъэхэм кызэраушыхьатырэр кышыгыгъэхыгъ.

— Районым ежӀ ипродукциеу ІуигъэкӀы-рэмкӀэ, ІофшӀэ-плэ чыплӀэхэмкӀэ, цыфхэм яфӀо-фашӀэхэм ягъэцӀэкӀэнкӀэ пшӀэрылӀэу

ичемпион ху-гъэу Хьасанэ-кӀо Муратэ ыкӀи Адыгеим иапэрэ Президентзэу Джарымэ Аслъан. Лэжыгъэм илухыжынкӀи районым игъэхьагъэхэр ащ кышыгъэхыгъэх. Мыгъэ Кошхьэблэ районым коцӀэ ІуихыжыгъэмкӀэ апэрэ чыплӀэр

Зэрэхабзэу, лэжыгъэм илухыжын зилахышӀу хэзышы-хьагъэхэри мэфэкӀ зэхэхэм кышыхагъэщыгъэх. Кошхьэблэ район администрацием ипӀащэу Хьамырзэ Заур шуфэс псалъэу кышыгъэм ыуж щытху тхылъхэмрэ ахъцэ шлухьаф-тынхэмрэ зыфагъэшъошагъэхэм кӀаритыжыгъэх.

Адыгеим ыкӀи гъунэгъу республикэхэм яорэдылохэмрэ къэшъокӀо купхэмрэ зыхэлэжьэгъэх концерткӀэ мэфэкӀыр аухыгъ.

ХьУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхуцӀэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Наукэм ихэхъоныгъэ илахъу хышыхьагъэм пае щытхуцӀэу «**Адыгэ Республикэм наукэмкӀэ изаслуженнэ ІофышӀэшху**» зыфилорэр **Задорожная Людмила Иван ыпхъум** — экономикэ шӀэныгъэхэмкӀэ докторым, профессорым, апшӀэрэ гъэсэныгъэ зыцарагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «МыекӀопэ къэралыгъо технологическэ университетыр» зыфилорэм егъэджен ІофымкӀэ ипро-ректор фэгъэшъошэгъэнэу.

Псауныгъэм икӀэухъумэнкӀэ гъэхьагъэу ялэхэм апае «**Адыгэ Республикэм псауныгъэм икӀэухъумэнкӀэ изаслуженнэ ІофышӀ**» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Хьао Аминэт Хьалимэ ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэм икӀэухъумэнкӀэ икӀэралыгъо бюджет учреждениеу «Красногвардейскэ район сымэдджэщыр» зыфилорэм медицинэ ІэпылӀэгъу псынӀкӀэмкӀэ ифельдшер;

Шьоджэ Майе Исмахилэ ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэм икӀэухъумэнкӀэ икӀэралыгъо бюджет учреждениеу «АдыгэкӀэлэ район сымэдджэу К.М. Батмэным ыцӀэкӀэ щытыр» зыфилорэм ифельдшер-мамыку пунктзэу къуаджэу КъунчыкӀохьаблэ дэтым ипӀащ.

ПсэолъэшӀыным ихэхъоныгъэ илахъ зэрэхышыхьэрэм ыкӀи илъэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фырилӀэу Іоф зеришӀэрэм апае щытхуцӀэу «**Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолъэшӀ**» зыфилорэр **Рыжков Сергей Леонид ыкӀом** — Урысые Федерацием пенсиехэмкӀэ и Фонд игъэкӀотыгъэ псэолъэшӀынымкӀэ и Гъэло-рышӀаплӀэ ипӀащэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Зэпхыныгъэм ихэхъоныгъэкӀэ гъэхьагъэу илэхэм апае щытхуцӀэу «**Адыгэ Республикэм изаслуженнэ связист**» зыфилорэр **Ионин Владимир Виталий ыкӀом** — федеральнэ къэралыгъо унитарнэ предприятиеу «Урысые телевизионнэ ыкӀи радиокъэтын сетыр» зыфилорэм икӀутамзэу «Радио ыкӀи телевизионнэ къэтынхэмкӀэ Адыгэ Республикэм игупч» зыфилорэм иинженер шъхьалэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Культурэм ихэхъоныгъэ ялахъу хашыхьагъэм ыкӀи илъэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фырилӀэу Іоф зэрашӀэрэм апае щытхуцӀэу «**Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ изаслуженнэ ІофышӀ**» зыфилорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Расколец Сергей Иван ыкӀом — гурьт гъэсэныгъэ зыцарагъэгъотырэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «ИскусствэхэмкӀэ Адыгэ республикэ кол-

леджэу У.Хь. Тхьабысымэм ыцӀэкӀэ щытыр» зыфилорэм икӀэлэегъадж;

Сафарян Каринэ Пранзик ыпхъум — гъэсэныгъэ тедзэ кӀэлэцӀыкӀлӀхэм зыцарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «ИскусствэхэмкӀэ кӀэлэцӀыкӀлӀ еджаплӀэу псэупӀэу Тульскэм дэтыр» зыфилорэм икӀэлэегъадж;

КӀыкӀ Заремэ Заурбый ыпхъум — муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ «Теуцожь районым» икӀоджэ библиотекзэу Нэшукъуае дэтым ипӀащ.

Цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм ихэхъоныгъэ илахъ зэрэхышыхьэрэм ыкӀи илъэсыбэ хуыгъэу Іоф зеришӀэрэм апае щытхуцӀэу «**Цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкӀэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ ІофышӀ**» зыфилорэр **ГъукӀэлӀ Асхьад Тыркубый ыкӀом** — Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреждениеу «Къэзыгъэзэжыхэрэр гъэозэжыныхэмкӀэ ІэпылӀэгъу афэхурэ Гупчэр» зыфилорэм идиректор фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЬАКӀУШЫНЭ Аслъан

къ. МыекӀуапэ, шышъхьэлум и 28-рз, 2014-рз илъэс
N 85

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм изэгъэшӀужь судьяхэм яІофшӀэнкӀэ Гъэло-рышӀаплӀэм ипӀащэ игуадзэ ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законзэу N 24-р зытетзэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ехылагъ» зыфилоу 1996-рз илъэсым чӀэпыогъум и 1-м кыдӀэкӀыгъэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашӀо ешы:**

1. Дейнеко Владимир Алексей ыкӀор Адыгэ Республикэм изэгъэшӀужь судьяхэм яІофшӀэнкӀэ Гъэло-рышӀаплӀэм ипӀащэ игуадзэу гъэнэфэгъэнэу.

2. 2014-рз илъэсым Юныгъом и 1-м кышыгъэжыагъэу мы унашӀом кӀуачӀэ илэ мэху.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрзэу КъУМПӀЫЛ Мурат

къ. МыекӀуапэ, шышъхьэлум и 27-рз, 2014-рз илъэс
N 199

Урысые экологическэ общественнэ движениеу «Зеленая Россия» зыфилорэм игукъэкыкӀэ бэдзэогъум и 30-м тикъэралыгъо ишъолъырхэм эклэм и шэмбэт шыхъафхэр ащыкӀуагъэх. Адыгеир мы лофтхъабзэм ятӀонэрэу хэлэжъэ. Республикэм имуниципальнэ образованиехэм япсэуплэхэр зэтэгъэпсыхъэгъэнхэм ыкӀи укъэбзыгъэнхэм ар фэлорышлагъ, цыфыби ащ зэрипхыгъ. ШэнышӀу зэрэхъугъэу, республикэм игъэцкӀэкӀо хэбзэ къулыкӀухэр, ныбжыкӀэ организациехэр, нэмыкӀхэри шыхъафым хэлэжъагъэх.

Шыхъафым цыфхэр зэрипхыгъэх

Мыекъуапэ изыгъэпсэфыплэу «МэздахэкӀэ» заджэхэрэм идэ-клоегъу чыплэхэр республикэм иминистерствэхэм, ведомствэхэм ялӀыкӀохэм агъэкъэбзэгъэх, хэкӀыр аугъоигъ, нэужым ар Ӏуащыгъ. АР-м и ЛӀышхъэу ТхъакӀушынэ Аслъан мыщ къе-клоплагъэхэм ащыщхэм гушы-лэгъу афэхъугъ, ежыри щысэ къыгъэлъагъозэ шыхъафым хэлэжъагъ.

— Мыщ фэдэ лофтхъабзэхэр бэшлагъэу республикэм щызэ-хэтэхъ, типсэуплэхэм сани-тарнэу язытет шапхъэхэм адиш-тэныр пшъэрылъ шъхъалэхэм

зэращыщыр зыщыдгъэгъупшэ-рэп, — къыӀуагъ ТхъакӀушынэ Аслъан. — Ащ пае мы аужырэ уахътэм зэшлотхыгъэр макӀэп. Ау ар икӀугъ тӀоным джыри типэчыжъ, лоф зыдэтшӀэн фаеу щылэр макӀэп. МыщкӀэ мэхъа-нэшхо иӀ ицӀыкӀугъом къыщегъэ-жъагъэу сабыир къэбзэныгъэм фэтпӀуныр. Типсэуплэхэм, урам-хэм, зыгъэпсэфыплэ чыплэхэм язытет шапхъэхэм адиштэным пае зи лэпылэгъу къытфэхъу-щтэп, тэры, республикэм щып-сэухэрэр ары, ащкӀэ пшъэдэ-кӀыжъ зыхъын фаер. Тикъэлэ шъхъалэ дэс цыфхэм зызщэгъэ-

псэфырэ чыплэхэр зэтэгъэп-сыхъэгъэнхэм, ахэм япчъагъэ нахъыбэ шыгъэным сыдигъуи тыналэ тет. А лофшӀэныр тапӀкӀи лъыдгъэкӀотэшт. Узэгъусэу лоф зэдапшӀэмэ, зэшломыхын щылэп, коллективыр ащ зэрэпхы, шъхъэ-кӀэфэныгъэм уфепӀу. Санитар шапхъэхэм альэныкъокӀэ тигухэлъхэр тэгъэцкӀэфэ, лофхэм язытет нахъышӀу тэшлыфэ мыщ фэдэ лофтхъабзэхэр респу-бликэм щыредгъэкӀокӀыштых.

Республикэм ипащэ зыхэлэ-жъэгъэ шэмбэт шыхъафыр зы-щыкӀогъэ чыплэм мафэ къэс цыфыбэ щызэрэуьгъо, зыщэгъэ-псэфы. ЩэрыонымкӀэ тир шагъэ-псын, нэмыкӀ псэуалгъэхэри мыщ дашыхъанхэ гухэлъ зэрэщылэр АР-м и ЛӀышхъэ къыӀуагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Шэныгъэм и МафэкӀэ тафэгъушӀо

Зэрэхэгъэгу фэдэу, тыгъуасэ республикэм иеджаплэхэм ащымэфэкӀышхуагъ. Шэныгъэм и Мафэ ащыхагъэунэфыкӀыгъ. ЗэкӀэмкӀи кӀэлэеджэкӀо 44400-рэ еджаплэхэм ачӀэхъажыгъ. Ахэм ащыщэу мин 16-р Мыекъуапэ икӀэлэеджакӀох.

Сабый кӀэракӀэхэм къэгъэгъэ лэрамхэр алыгъхэу къэлэ ыкӀи къоджэ урамхэр къагъэдахэхэзэ, яеджаплэхэм якӀоплагъэх. ЯкӀэлэегъаджэхэу зыфэзэщыгъэхэм къэгъагъэхэр апагъохыгъэх, зэфэгъушӀуагъэх. Ау мы мафэр анахъ зимэфэкӀыр апэрэу а 1-рэ классым кӀуагъэхэр арых. Ахэм япчъагъэ нэбгырэ 4800-рэ мэхъу. ГъэрэкӀо елытыгъэмэ мыгъэ еджаплэм чӀэхъагъэр сабый 350-м ехъукӀэ нахъыб.

Гъэсэнныгъэм илъэоянэхэм яапэрэ лъэбэкъу тыгъуасэ кӀэлэцӀыкӀухэм адыгъ. Ахэм зэкӀэмэ псауныгъэ ялэу, дуна-ир мамырэу еджэнхэу, псэунхэу афэтэлэ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Сурэтхэр лэшына Аслъан тырихыгъэх.

Республикэм щыпсэухэрэм правовой лэпылэгъу ятыгъэным тегъэпсыхъагъ

ЫпкӀэ зыхэмьлэ юридическэ лэпылэгъу цыфхэм ятыгъэным къыдыхэлъытагъэу 2014-рэ илъэ-сым шышхъэлум и 27-м Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хъыкум цыфхэр щырагъэблэгъагъэх.

Лофтхъабзэм хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм и Консти-туционнэ Хъыкум и Тхъаматэу А.Къ. ЛӀыхъэтыкъор, предпри-нимательхэм яфитыныгъэхэм якъэухъумэнкӀэ Адыгэ Респу-бликэм и Уполномоченнэу В. Хь. Зэфэсыр, Адыгэ Республикэм и Очыл палатэ ипрезидентэу А. С. Мамыр, Урысыем юсти-циемкӀэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэлорышӀапӀэ ипащэу, Урысыем июристхэм я Ассоциацие и Адыгэ реги-он къутамэ итхъаматэу А. А. Радченкэр.

Цыфхэр социальнэу зэра-ухъумэхэрэм, социальнэ фело-фашӀэхэр зэрафагъэцакӀэрэм япхыгъэ лофыгъохэр ары ана-

хъэу закыфэзыгъэзагъэхэр зыгъэгумэкӀыштыгъэхэр. Кон-ституционнэ (уставной) судо-производствэм тетэу хэгъэгум щызэхафырэ лоф шъхъалэхэм мыхэри ахалытэх. Адыгэ Рес-публикэм и Конституционнэ Хъыкум тхыльэу къыӀэклахъэрэмэ азыщанэр цыфхэм ясоци-альнэ фитыныгъэхэм якъэухъу-мэн фэгъэхыгъ.

Мы лофтхъабзэм хэлэжъагъэ-хэр анахъэу зыгъэгумэкӀышты-гъэхэр пенсиехэр къазэрара-тырэм, фэгъэкӀотэныгъэхэр къы-зэрэдалъытэрэм, ахъцэ лэпылэ-гъухэр зэралэклахъэхэрэм, са-нитар шапхъэхэр, лофшӀэнымкӀэ, псэуплэхэмкӀэ ыкӀи чыгумкӀэ хэбзэгъэуцугъэр зэраукъохэрэм япхыгъэ лофыгъохэр ары.

Мы лофтхъабзэм нафэ къы-зэришлыгъэмкӀэ, пенсионерхэр, сэкъатныгъэ зилэхэр, заомрэ лофшӀэнымрэ яветеранхэр ары анахъэу закыфэзыгъэзэхэрэр. Ахэр ары обществэмрэ къэра-

лыгъомрэ ялэпылэгъу анахъэу фыщыкӀэхэрэр. Республикэм иор-ганизациехэмрэ иорганхэмрэ алултхэм ялофшӀэн зэримыгъэра-зэхэрэмкӀэ нэбгырэ зауламэ тхъаусыхэ тхыльхэр къырахы-лагъ.

ХэгъэунэфыкӀыгъэн фае къа-лэу Мыекъуапэ дэххэм ямы-закъоу, Адыгэ Республикэм инэмыкӀ районхэм ащыпсэу-хэрэмэ ыпкӀэ зыхэмьлэ юри-дическэ лэпылэгъу къаратынэу закызырэфэгъэзэгъагъэр.

Лофтхъабзэм хэлэжъагъэхэм зэрэхагъэунэфыкӀыгъэмкӀэ, къулыкӀуу зэфэшхъафхэм яло-фышӀэхэр зэгъусэу цыфхэр зэрэрагъэблагъэрэм мэхъанэшхо иӀ. Ащ фэдэ лофтхъабзэхэм яшӀуагъэкӀэ цыфхэм яфиты-ныгъэхэм якъэухъумэнкӀэ зигъо лофыгъохэр къыхагъэщын ыкӀи ахэр зыгъэгумэкӀырэ лофыгъо-хэр зэшӀуахын альэкӀышт. Ащ нэмыкӀэу лоф зэфэшхъафхэм хэкӀыплэ къафэгъотыгъэнымкӀэ зэфэдэ екӀоплакӀэхэр къыха-хынхэ альэкӀышт.

ХэдзакӀохэм адырилэгъэ зэлукӀэгъур

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукӀэ и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Натхъо Разыет Урысые политическэ партией «Единая Россия» зыфилорэм и Тхъаматэу Д.А. Медведевым иобщественнэ приемнэу Адыгэ Республикэм щылэм джырэблагъэ цыфхэр щыригъэблэгъагъэх.

Депутатым ыпашхъэ къыща-лэтыгъэ лофыгъо шъхъалэхэм зыкӀэ ащыщых республикэм

щыпсэухэу газыр изыщэ зы-шӀоигъохэм лэпылэгъу ятыгъэ-ныр, куп гъэнэфагъэхэм соци-

альнэ лъэныкъомкӀэ зэрищы-кӀагъэм тетэу яшӀуагъэ арагъэ-кӀыныр.

Мыекъопэ районымкӀэ псэ-уплэу Къурджыпсым щыщхэу Натхъо Разыет дэжъ къэ-кӀуагъэхэр къызыкӀэлъэлугъэ-хэр ястаницэ газыр зэрэда-щэрэм илоф нахь псынӀкӀэу зэшӀуахыныр ары. Ащ нэмы-кӀэу ящылэныгъэкӀэ анахь мэхъанэ зилэ лофыгъохэм япхы-гъэ джэуап тэрэз къулыкӀуу гъэнэфагъэхэм къызэрара-

мытырэм ахэр егъэгумэкӀых.

— Мы лъэхъаным цыфхэм газыр алэкӀэгъэхъэгъэнымкӀэ федеральнэ ыкӀи шъолъыр программэ заулэ агъэцакӀэ. Ащ къыхэкӀэу къэкӀуапӀэхэр нахь шӀогъэ ин хэлъэу гъэфедэгъэн-хэм илофыгъо ахэм афэгъэ-зэгъэ цыфэу лэнэтӀэ гъэнэ-фагъэхэр зилэхэм апашхъэ шӀокӀ имылэу къыщысӀэтышт, — къыхигъэщыгъ Натхъо Ра-зыет.

Къалэу Мыекъуапэ щыпсэ-урэ хульфыгъэу сэкъатныгъэ зэрилэм къыхэкӀэу илъэс за-улэ хъугъэу лэзэплэ-гъэпсэфы-плэм кӀоным пае путевкэм къыкӀэлъэлурэм ишӀоигъоныгъэ

фагъэцакӀэрэп. А лофыгъор зэшӀохыгъэ хъуным пае фе-деральнэ къулыкӀуу гъэнэфагъэ-хэм зафигъэзэным зэрэфэхъа-зырыр депутатым къыӀуагъ.

— Лъэу тхыльэу зыкӀы-зэрэсфагъэзэгъэ пстэуми игъэ-кӀотыгъэу защызгъэгъозэшт ыкӀи сэ фитыныгъэу силэхэм са-къыпкырыкӀыгъэу лофтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр ахэмкӀэ зесхъа-щтых, — икӀэхым къыӀуагъ Натхъо Разыет.

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукӀэ и Къэралыгъо Думэ идепутат илэпылэгъоу КЪАНДОР Анзор.

Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгея» зыфилорэм лоф щызышӀэхэрэр лъэшэу гухэкӀ ащыхъоу компьютер графикэмкӀэ художникэу Морозова Олесе Николай ып-хъум фэтхъаусыхэх ятэ идунай зэрихъожыгъэм фэшӀ.

Дер Вячеслав тыфэгущыло!

Гъэшлэ гъогоу кыкыгуэр

Дер Вячеслав Едыдж ыкьор 1949-рз илъэсым шышъхъау и 20-м кьуаджэу Адыгэхаблэ кышхъуагъ.

Къэрэцъе-Щэрджэс Республикэм игъэцэкълэ хабзэ иллыкюу Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ Федерациемклэ и Совет сенаторэу джыдэдэм ахэт, аграр-гъомылэпхъэ политикэмклэ ыкли чыюпсым игъэфедэнклэ и Комитет хэт.

Апшэрэ гъэсэныгъэ ил.

1975-рз илъэсым Черкесскэ консервышл заводым мастерэу ащ юф щилэу регажэ. Вячеслав Едыдж ыкьор илъэс зэфэ-шъхъафхэм Черкесскэ дэт хьалыгъуагъэ заводэу N 2-м, Эркин-Шахарскэ шъоушхъуагъэ заводым лэнэтлэ зэфэшъхъаф-хэр ылыгъэу ащылэжъагъ. 1990 — 2001-рз илъэсхэм пшъэдэ-кыжъэу ыхьырымклэ гъунэпкэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Меркурий» зыфилорэм ивице-президентэу, 2001 — 2002-рз илъэсхэм фирмэм ипрезидентэу щытыгъ.

2002-рз илъэсым кышхъафхъагъэу 2010-рз илъэсым нэс пшъэдэкыжъэу ыхьырымклэ гъунэпкэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Меркурий-2» зыфилорэм ипрезидентыгъ. Къэрэцъе-Щэрджэс Республикэм и Народнэ Зэлуклэ (Парламентым) ия 2-рз, ия 3-рз, ия 4-рз зэлугъэкълэгухэм ядепутатэу щы-тыгъ.

2011-рз илъэсым Къэрэцъе-Щэрджэс Республикэм и Лышъхъау Темрезов Рэщидэ ышхъуагъэ унашъом тетэу КъЩР-м игъэцэкълэ хабзэ иллыкюу Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ Федерациемклэ и Совет сенаторэу хагъэхъагъ.

ДЕР Вячеслав:

«Сэрклэ анахь шъхъалэр цыф напэр, сыкызыхэкълэгуэ лъэпкъым сышъхъапэныр ары»

Кызыхэкълэгуэ лъэпкъыр зиофшлагъэхэмклэ лъагъэу зылэтыр, адыгэхэм яблэкълэгуэ зыгу имыкырэ, тыхэгъэгу щыпсэурэ адыгэхэмклэ непэ политикэ лэнэтлэшхо зылыгъ Дер Вячеслав Едыдж ыкьом шышъхъау и 20-м ыныбж илъэс 65-рз хъугъэ. Политикэмрэ бизнесымрэ хэшхыкышхо афы-зилэ, адыгэ лъэпкъым иобщественнэ щылакълэ чанэу хэлэжъэрэ цыфым щылэныгъэ гъогоу кыкыгуэм, непэ юфэу зэшхыхъэрэм, лъэпкъ юфым кырыкълэщтым, нэмык юфы-гъохэм афэгъэхъыгъэу гупшысэу илэхэм защыд-гъэгъуазэ тшлоигъоу бэмышхъэу сенаторым зылуд-гъэклагъ. Ащ зэдэгущылэгъоу дэтшыгъэр непэ шъуапашъхъэ кытэлъхъэ.

— Вячеслав, хэтрэ цыфи, лъэпкъи кьэ-жъаплэ ил. Дерхэм ялакьо тарихъэу пы-лым укытегушылэ тшлоигъуагъ.

— Дерхэм ялакьо фэгъэхъы-гъэу еплъыкълэ зэфэшъхъафхэр щылэх. Тарихълэжъхэм зэралытэрэмклэ, Дерхэм ялэкьо чыг ыльапсэ Абхъазымы, Къэбартаеми, Адыгеими, Шапсыгъеми къащэжэ.

Тарихълэжъ горэм зэритхы-гъагъэмклэ, 1557-рз илъэсым Къэбэртаем кышхыхъуэрэм амыгъэразэу оркъхэм ащышхэр а чыплэм кыкыжъхы Къэбэртэми, Адыгеими, Шапсыгъеми къащэжэ.

Тарихълэжъ горэм зэритхы-гъагъэмклэ, 1557-рз илъэсым Къэбэртаем кышхыхъуэрэм амыгъэразэу оркъхэм ащышхэр а чыплэм кыкыжъхы Къэбэртэми, Адыгеими, Шапсыгъеми къащэжэ.

кырыкыжыгъэхъэу Къэбэртаер, Адыгэ Республикэр псэуплэ зы-шыгъэ Дерхэр хымэ кьэралым икыжыгъагъэх, тэ тыкызы-текыжыгъэхэм ащышхы.

— Непэ чыплэ зэфэ-шъхъафхэм ащыпсэурэ Дерхэм сыд фэдэ зэ-пхыныгъа адышъуилэр?

— Адыгеим Дерыхъаблэр зыпкъ щигъэуцожыгъэным апэдэдэ юж ихъэгъагъэр сшы-нахыжъэу Стас ары. Ахэр тэ тилахылхъэу тлорэп, тэ зылт тклэтыр...

Дерхэм кьахэкълэгуэ аужырэ бзылфыгъэу Адыгеим щыпсэу-гъэм ыныбж илъэс 93-м итэу идунай ыхъожыгъ. Ар Дерхэм якъэхалъэу Адыгеим щы-лэм щычлалъхъажыгъ. Зигугъу кьэсшырэр Шъэоцкыкы Пщы-мафэ ян ары. А бзылфыгъэр кызыхэкълэгуэ ллакьом лъэ-шэу рыгушхъоштыгъ, ыгъэлъаплэ-щтыгъ.

Сшынахыжъэу слъытэрэ Пщымафэ лэнэтлэшхохэр ылы-гъэу тыхэгъэгу икълэ шъхъалэ щылэжъагъ. Архитектор шъхъа-лэм игуадзэу, Адыгэ Респуб-ликэм иллыкюу Москва юф щыла-гъ, Урысые Федерацием и РЖД ипащэу Б. Аксенов-

ми игуадзэу щытыгъ. Непэ ар пенсием щыл, зэпхыныгъэ пытэ зэдытил.

Тиреспубликэ щыпсэухэрэ, Дер лъэкъуацлэр зыхырэ унэ-гъо 15-ри джаш фэд. Америкэми унэгъуитлэу щэпсэу. Ахэр Къокыплэ Благъэм икыли ащ кыуагъэх. Мыщ дэжъым кы-хэзгъэщы сшлоигъуагъ Дерхэм ялакьо зызэтеуцауагъэм кы-щэгъэжъагъэу ащ щыщ пэпчэ цыфыгъэм анахъэу мэхъанэ зэрэритырэ.

— Ллакьом кырыкыла-гъэр кыдгугуыуагъ. Джы уиунагъо — уяне-уяте, пшыхэм, пшы-пхъу нахь игъэкълэгуэ-гъэу уакытегушылэ сшлоигъуагъ.

— Гукъабээрэ псэ хъалэл-рэ зилэгъэ ны-ты сэри, сшы-пхъуи, сшитлэми гъашлэ кытэ-зытыгъэр. Егъаши ахэм цы-фыгъэу ахэлъыгъэм тылкълэ-хъащтэп. Класси 7 къэзыухы-гъэгъэ сятэ заводым ипащэу лэжъагъэ.

Зэшыхэм псынклэгъэу тхэ-лыр кытэзытыгъэр тян ары. Непэ ащ ыныбж илъэс 87-м нэсыгъеми, Тхъэм ишыкурклэ, чан. Лъэныкыуитлэмклэ тятэжъ-

хъубэ зэпчыны фаеу хъугъэ. Непэ осэшхо кыфашлэу, Уры-сые Федерацием и Федеральнэ Зэлуклэ Федерациемклэ и Совет тигъэгущылоу ар щэлажэ.

2011-рз илъэсым кышхъаф-жъагъэу сенаторэу Дерым илэ-пылэгъоу сыщыт. Республикэм щыпсэухэрэм ялофыгъо зэфэ-шъхъафхэмклэ Вячеслав бэрэ зыкыфагъазэ ахэр афызэ-шхыхынуау кышхыгъуагъэу. Ыкли зы лэуыгъуи, лъэуи сенато-рым зэхимыфэу кыгъанэрэп.

Ащ гупшысэкълэ гъэшлэгъон ил, кьэплонэу узыфаер ежым уапэ кьелэ, чан, хэти ыгу кыи-тын, ыгъэгущхон епъэкы. Тэрклэ нахь шъхъалэр Вячеслав фэдэ цыф дэгъухэр такыб зэрэ-дэтхэр ары.

Бизнес юфым фэлэпэлэсэ, республикэм щыпсэурэ цыф мин пчъагъэмэ лэжъаплэ язы-гъэгъотырэ предприятияшхо зэ-хэзыгъэгъэ зэшыхэм акылыу абгъодэлъымрэ чаныгъэу ахэ-лымырэ умыгъэшлэгъон плъэ-кырэп.

Фирмэу «Меркурий» зыфи-лорэм хэбзэ лэшхъэтхэм гъу-сэныгъэ адырилэнымклэ ащ иллыкюу Къыблэ, Темыр Кав-казым ихэгъэгущхэм садэлэжъэ-нэу Вячеслав цыхъэ кыизэ-рэфшылэгъэм лъэшэу сигъэгъу-шхуагъ. Нахыжъым цыхъэу кыисфилыгъэр кыизэрэзгъэ-шпыпкъэжышхыт, ынапэ зэ-рэтесымышхыт, шпыпкъа-гъэ схэлъэу ежымы, фирмэ-ми сызэрафэлэжъэщтым ренэу сапыл.

Адыгэхэм зыгу афэгъуэрэ, зильэпкъ кырыкълэщтым ыгъэгъу-мэкырэ Вячеслав непэ тыхэ-гъэу щыпсэурэ черкесхэм ти-пащэу тэлъытэ. Кызыхъуагъэ мафэм фэшлэ Вячеслав тыфэ-хъохъонэу тыфай: псауныгъэ пытэ илэнэу, ыкыуачлэ кыкли-мычынуау, сшдыгъуи упчлэжъэ-гъоу тилэнэу, гъэшлэ кыхъэкълэ зыфэуцэагъэхэм ащыщ Тхъэм ышхынуау!

АСЛЪЭНЭ Алы.

КъЩР-м и Народнэ Зэлуклэ (Парламентым) идепутат, ДАХ-м игъэцэкълэ коми-тет хэт.

— Сыд фэдэрэ лъэныкыкли Станислав пащэу, гъуазэу щы-тыгъ. Тхъэм джарэушхъэу ыухы-гъагъэщтын Стас адыгэ лъэп-къым пащэ фэхъунэу... Ащ ыныбж илъэс 40-м тлэкълэ кьэхъуагъэ нылэп бизнесым гъэхъэгъэшхохэр зыщешым. Иакыкыли, иофшлакълэки Стас зымы сфегъэпшэщтэп. Шып-кьэмклэ, псэрэ (античнэ) лы-хъужъэу Цезарь ебгъапшэмэ хъунэу кыиссэхъу, итеплэкли ащ ехыщырыгъ...

Зэшыхэм тилофхэр зэтеуца-гъэу проекти 10-м нэс джы-ри дгъэцэкълэн фаеу щытыгъ. Ау Тхъэшхом нэмыкылау юфыр ыухыгъ...

Стас фэгъэхъыгъэу джыри юф горэм игугъу кьэсшынуау сыфай. 1995 — 2000-рз илъэ-схэм Станислав юфэу ышлагъэм фэгъэхъыгъэ тхылэ зэхэзгъэу-цонэу сыфэжъагъ. А лъэхъэнэ хылылэхэм сшынахыжъэ пэры-охъоу кыфыкыкыгъагъэхэм ащыгъуазэхэм, ащ кыдэлэ-жъагъэхэм ягукъэкыжъхэр къязгъэлэуатэзэ, зэфэхысыжъ-хэр сшыны симурад.

— Вячеслав, лъэпкъым кыыхэкълэгуэ, лэнэтлэ ин зылыгъ политикэу ущыт, юфэу зэшлэ-пхырым сыд фэдэ уаса фэшлырэр?

— Ащ джэуапэу кьесты-жышхытыр мары: непэ лэнэтлэу згъэцэкълэрэм шлуагъэу хэлъыр сыхэгъэгу, ащ щыпсэухэрэм зэрэслэклэу садэлэным сызэ-рэфлажъэрэр ары. Адрэмклэ, сэ щылэныгъэм чыплэ гъэнэ-фагъэ щысыубытыгъэш, зымы ишлушлэ зытеслэжъахынуау сы-фаеп. Сэрклэ анахь шъхъалэр цыф напэр, сыкызыхэкълэгуэ лъэпкъым сышхъапэныр ары.

— Вячеслав, тизэдэ-гушылэгъу икълэухым уимэфэкыкълэ тэри ты-пфэгущыло!

— Вячеслав, тинепэрэ зэдэгущылэгъу о пфэ-гъэхъыгъэми, пшына-хыжъэу Станислав тыкытемыгушылэн тлэкылытэп. Стани-слав дунаим зехыжы-гъэм илъэси 8 тешла-гъэми, цыф жъугъэ-мэ ар ащыгъупшэрэп.

ТЭХЪУТЭМЫКЪОЕ РАЙОНЫМ КЪЫРАТХЫКЫГЪЭХЭР

Паркыр агъэкӀэжыыгъ

ТэхъутэмыкӀуае районым ит анахъ къоджэ инхэм ыкӀи анахыжъхэм ащыщ. Ыныбжъ хахъо къэс нахъ клэракӀэ, зэкӀужы мэхъу, унэ дахэхэр къыдэуцох, гъогухэм янахыбэр асфальткӀэ пкӀагъэх, къуаджэм хэхъо, зеушъомбгъу.

Дэхэ дэдэ хъугъэ къоджэгур. ТапэкӀэ район администрацием къыпэчынатӀэу паркыр щытыгъ. Ащ киоск цыкӀлхэр, къуаджэм щыщхэу заом хэкӀодагъэхэм ясау-гъэт зэхэт, ахэм анэмыкӀхэри дэ-тыгъэх. Къоджэдэхэм паркыр якӀэ-сагъ, пчыхъэрэ зыцагъэпсэфы-щтыгъ, кӀэлэцыкӀлхэр щыджэгущы-гъэх, нахыжъхэр гъэзетхэм щя-джэщтыгъэх, хъугъэ-шлагъэхэм ща-тегушылэщтыгъэх, къэбархэр къы-зэфалутэщтыгъэх.

Уахътэр ыпэкӀэ лыкӀлотагъ, щы-лакӀэм зыкӀылэтыгъ, зэхъоклыны-гъэхэри фэхъугъэх. Тыгъуасэ зэзэ-гъыштыгъэхэр цыфхэм шагъэзые хъугъэ. Къоджэ паркыри жъы хъу-гъэ, чыгъ къобэ-бжъабэмэ якъута-мэхэм ащыщыбэхэр гъугъэх, жъы-бгъэм къыгуеутых, икӀыкыгъэхэри ахэтых. Нафэ, паркыр зыгъэдахэ-рэр ащ дэт чыгъхэр, куандэхэр, къэгагъэхэр арых. Гъогужыы цы-кӀлхэри чыплэхэм ащызэхэкӀы-хъагъэх — кӀэкӀэу къэплон хъумэ, паркыкӀэм, лъэхъаным диштэу, ишӀын фежъэнхэм игъо хъугъагъэ. Район администрацием щырекӀо-кыгъэ зэхэсыгомэ ащыщ а ло-фыгъоу къэтэджыгъэм щытегушы-лагъэх.

Чыгъхэм ыкӀи къэгагъэхэм

ягъэтысын хэшӀыкӀ физилэхэр къырагъэблагъэх, упчӀэжыгъу зэ-фэхъугъэх. Комитет хадзи, уна-шъо ашыгъ, гухэлъ-гукъэкӀэу ашы-гъэр цыфхэм альагъэлэсыгъ. Цыф-хэм яшӀошӀхэр мыщ дэжыым тӀоу гошыгъэхэ хъугъэ: апэрэ купым зэрилытагъэмкӀэ, зэкӀэ чыги, куанди, къэгагъи, псэуальэхэри рахыжынынхэщ, икӀэрыкӀэ шып-къэу парк агъэпсыжыныр ары. ЯтӀонэрэ купым ишӀошӀкӀэ, пар-кыр зэшъхъэзафэу ашӀымэ, ты-дэ цыфхэм зыцагъэпсэфышъта? Чыгъхэр къэкӀыжыфэхэ нэс илъэс заулэ тешӀэшт. ТӀэкӀу-тӀэкӀоу чы-гыкӀэ цыкӀлхэр, къэгъэгъэ хъасэ-хэр агъэтысыгъэх, ахэм адакӀоу пхъэнтӀэкӀлхэр агъэуцугъэх, гъогу-жъыехэр зэтырагъэпсыхъагъэх. Гъогу цыкӀлхэр мыжъо улсыгъэ-хэмкӀэ пкӀагъэх, ахэр зэмышъо-гъух — зэпэлыдыжыых. АсфальткӀэ пкӀэгъэ гъогужыыхэри ахэтых. Паркым дэхъэгъу-дэкӀыгуиплӀ иӀ, гъогу лъэгъо цыкӀлхэм абгъухэм къэгъэгъэ хъэсэ сатырхэр ар-екӀокӀых.

КӀэлэцыкӀлхэм апае джэгуплэхэр зэтырагъэпсыхъагъэх, ахэр зэфэ-шъхъафых, хэти ежъ зыфаер къы-хехы. Гъэмэфэ мэфэ фабэхэм, Октябрьскэ псыубытыплӀэр зэрэ-

чыжъэм къыхэкӀэу, кӀэлэцыкӀлхэр фаехэп ащ клонхэу. Парк гупчэм псыдэфые ит, ар ины, укӀэлъы-рысынкӀэ чыылэтагъ, гүлэтыпӀ, тхъа-гъо. ТыдэкӀи къэбзэ-лъабз, хэкӀ-итэкӀуаплэхэр щытых, кӀэлэцыкӀу-хэм апае хъэренэ зэфэшъхъафхэ-ри дэтых. УзӀэпищэу гъэшӀэгъоны, дахэ пшысэ къэлэ цыкӀлур. ТыдэкӀи хъурэбзэу шъоф уц шхъуантӀэм зыщегубгъу алырэгъу шъабэм фэ-дэу. ТэхъутэмыкӀуае — район гупч, цыфыбэ къеуапӀэ, мыщ къу-лыкӀушӀаплэхэр, ведомствэ зэфэ-шъхъафхэр, организациехэр, об-ществэхэр дэтых. Ахэм лъэгъун зэфэшъхъафхэр адырӀэу мафэ къэс нэбгыришъэ фэдиз къэкӀо. Паркым итемыр лъэныкӀо саугъэт зэхэт зэтегъэпсыхъагъэ щыт, мы чыплӀэр зэгъокӀы хъурэп, цыфхэр щызэлэкӀэх, хъугъэ-шлагъэмэ ща-тегушылэх. ЗэлукӀэхэри мы чыплӀэм щэкӀох. Саугъэт зэхэтыр плӀэу гошыгъэ. Апэрэр Кавказ заом — Черкесиём иухъумакохэм афэ-гъэхыгъ. ЯтӀонэрэр КӀубэ Щэ-банэ фэгъэхыгъ. Щэбанэ иусэ къыхэхыгъэу мыр тетхагъ:

**ПсыикӀыжы мафэхэри
Сыдэуи лэжъэшхуа,
А блэкӀыгъэ лажъэри
Тыгум джыри цзэшха.**

Кабадали Аслан иуси урысыбзэ-кӀэ зэдэкӀыжыгъэу мы чыплӀэм тетхагъ. Ари Кавказ заом адыгэ лъэпкъым къыфыхыгъэ тхъа-мы-кӀагъом фэгъэхыгъ. ЯплӀэнэрэм тетхэр урыс генералэу Н. Н. Ра-евскэм игукъэкӀыжъхэм афэгъэ-хыгъ.

Предпринимательхэм къахэуцуагъ

Ахэджэго Бирам ицыкӀлугъом къыщегъэжъагъэу тех-никэм шӀулъэгъу фырилӀэу къэтэджыгъ.

ИкӀэлэцыкӀлугъо илъэсхэм къуа-джэм анахъ зигугъу пшынуэ техни-кэу дэплӀагъоштыгъэр кушъхъэ-фачъ, мотоцикл зыфӀэпӀоштхэр ары-гъ. Машинэ псынӀкӀэхэр зилагъэхэр мэкӀагъэ. Кушъхъэфэчъэ-мотоцик-лэхэр зыкӀутэхэкӀэ, Бирам къыра-щӀапӀэхэу ыкӀи афишӀыжъхэу пчъа-гъэрэ къыхэкӀыгъ. Бирам кӀэли-щырэ зы пхъурэ илэх: Руслъан, Батыр, Зарр, Эм. Батыр нэмыкӀэу адрэхэм унагъохэр ялэх. Бирамрэ ишъхъэгъусэу МулӀитрэ зегурӀох, зэдӀужыых, ялъфыгъэхэм щысэте-хыплӀэ афэхъух.

Бирам чыплӀэ зэфэшъхъафыбэ-хэм лоф ащишлагъ, сыдигъуи зыфэ-гъэзэгъэ лофыр зэрифэшъуашэу ыгъэцакӀэзэ къырыкӀуагъ. КӀалэ-хэр тым лӀэпылӀэгъушӀоу илагъэх, не-пи джащ тетэу зэдӀужыхэу, зэ-делӀэжъхэу мӀэпсэх. Лоф горэ агъэ-цэкӀлэн фае хъумэ, зэхэтысхъэ-хэщ, зэдэгупшысэх, хэти ежъ лофым игъэцэкӀлэнкӀэ шӀошӀэу илэр къыреуапӀэ. «Акъыл зилэр пстэу-ми яклӀэсэн» аӀо. Сыдигъуи кӀалэмэ къалорэм Бирам ыналэ тетэу, пӀэрыохъу афэмыхъоу къалорэм едӀэу, зэфэхысыжъхэр ешӀых, ежъ ишӀошӀхэри къахельхэ. Джащ тетэу акъылыгъэрэ теубытагъэрэ хэлъэу лофэу ашӀэщтыр рахъухэ, мэфэ лые тырамыгъашӀэу фежъэх.

ЗэхъоклыныгъэкӀэ зэджэгъэхэ илъэсхэм ялӀэрэ лъэхъан бӀкӀае-хэм чыгур бӀджэндэу аштэнышъ, алэжынынэу агу къэкӀыгъагъ. А ло-фым хэлъыр икӀу фӀадизэу амы-шӀэу, епсынӀкӀыгъэхэм къадэхъу-

гъэ щылӀэп. Куп горэхэр зэхэхъа-гъэх, чыгу къалахынышъ, зэдэлэ-жъэнхэу алуи, ау зэдаштагъэп, зэнэкъокъугъэх, акъылэгъу зэфэ-мыхъухэу зэхэкӀыжыгъэх. Лофыр ежъ зерамылоу кӀынэу, зэхэшы-кыгъуаеу къычӀэкӀыгъ, бэ мыщ узэгупшысынэу хэтыр: чыгоу къа-лӀпхырэр зыфӀэдэр, техникэу узэ-рылӀэжъэщтыр, ащ лоф эыгъэ-шӀэщтхэм ягъэхъазырын...

Тыри, кӀалэхэри куоу лофым егупшысагъэх, чыгоу къалахыщтыр агъэнэфагъ. Къуаджэу ПсӀэтыку итыгъэкъохъӀлэ лъэныкӀо «Ты-кур» алоу еджэхэу гектаришӀэм ехъоу чыгу щылъ. Мы чыплӀэр алэжынынэу рахъухагъ: чыгу дӀэгъу, тапӀкӀэ колхозэу «ПсӀэтыку» ихэ-тэрыкӀлӀэжъ бригадэ щылагъ. Хэ-тэрыкӀэу зыцӀэ къыралоу щылэхэр щалэжыштыгъ, ыбгъукӀэ пхъэ-шъхъэ-мышъхъэ чыгъхатэр, сэнэ-шъхъэшӀапӀэр, къамыл хъоур, щылэ хъамлыухэр зыцахъурэ мӀэкрӀо са-дыр щылагъэх, силос зыцашӀышты-гъэ мӀэшэхохэри, къэхэлъакӀэри щытыгъэх. Илъэс пчъагъэ хъугъэу мы чыплӀэр алэжыжыштыгъэп. ЧыплӀэ-чыплӀэу зэхэкӀыхъагъ, чы-лэм къыдащырэ шӀойхэр мыщ шы-ратэкъуштыгъэх, хэкӀитэкъупӀэу ашыжыгъагъ.

ЕуцуапӀэхэи зэшыхэм, транспор-тэу ялэр агъэфедэзэ, къэбзэ-лъа-бзэу чыплӀэр аукъэбзыгъ, лэжыгъэ щашӀлэнэу агъэхъазырыгъ. Хъызмэт-шӀапӀэу къызӀэуахыгъэм «Б. Ахи-джа. ИП КАФ» фаусыгъ. Джащ тетэу Ахэджэго Батыр Бирам

ыкӀор предпринимательхэм къахэ-уцуагъ. ХъызмэтшӀапӀэр ныбжыкӀ, ятӀонэрэ илъэс зыщылэр. «Тыкум» хэкӀ тонниплӀ пчъагъэхэр ращыгъ, аукъэбзыгъ, коц гектар 30 раутыгъ. Батыр иятӀонэрэ губгъо лэжы-гъэшӀапӀэ къуаджэм итыгъэкъокӀы-плӀэ лъэныкӀокӀэ гъэзагъэу щылъ. Мы чыплӀэр тапӀкӀэ лэжыгъэшӀа-плӀэу щытыгъ, къыхэкӀыгъ уахътэ натрыфи, тыгъэгъази, помидори къыщагъэкӀыхэу. Нэужым совхо-зым ытӀупщыжи, хъупӀэ ашы-жыгъагъ. Аужырэ илъэсхэм зэхэ-кӀыхъажыгъэу, уц шӀой, уц къэц-хэм зӀпаштэгъагъ, хъупӀкӀэ бгъэ-федэжынынэу щытыгъэп. Батыр ышыхэр илӀэпылӀэгъухэу чыгу гек-таришъэ фӀадизыр аукъэбзи, гектар 70-м тыгъэгъазэ къыцагъэкӀыгъ. Ащ нэмыкӀэу пынджыпкъым чыгу гектар 40 щашлагъ. ЗэкӀэ алэ-жыгъэ хъасэхэм гурыт гъэбэжъу къарахыгъ.

Мыгъэ хъызмэтшӀапӀэм лэжы-гъэу риутыгъэхэм ахигъэхъуагъ. ЯтӀонэрэ лэжыгъэшӀапӀэм коц гек-тари 170-рэ риутыгъ ыкӀи игъом луихыжыгъ. Уцугъуиц лэжыгъэ хъасэхэр зэрагъэзэфӀагъэх, чыгъэ-шӀухэмкӀэ яшӀушлагъэх. Пынджы-пкъым гектар 270-рэ пындж щы-раутыгъ. Игъом хъасэмэ чыгъэ-шӀухэр арагъэкӀугъэх, зэрифэшъуа-шэу адӀэлэжыагъэх. Пынджым кӀа-гъэхорэ псыр ежъ-ежырӀэу Афы-псырэ Убынрэ къахэкӀы, ошхы-псыми ишӀуагъэ къэкӀо. ПсырыкӀо кӀэнаухэр пӀшорыгъэшъэу аукъэ-бзыгъэх, псым гъогу ратыгъ. Зы гектарым псы кубометрэ минрэ ныкӀорэ ештэ. Батыр былымэхъо фермэ къызӀэлуихын ыгу хэлъ, псэ-уальэхэри ышӀыхэу ригъэжъагъ. Былым 20 джырэкӀэ ылыгъыр, нэб-гыри 5 щӀаляжъ.

ХЪУШТ Щэбан.

САТЫУ ФЭЮ-ФАШӀЭХЭР

Цыхъэ афэшъумышӀ

ЗэкъодзакӀохэм, анахъэу сатыушӀхэм ыкӀи нэмыкӀ фӀэо-фашӀэхэр тфэзыгъэ-цакӀэхэрэм, амыгъэфедэжырэ хъор-шэрыгъэ щылэжъэп пӀоми хъушт.

Гушылэм пае, сетевойкӀэ заджэхэрэ тучанышхохэм ятовархэр рекламэ зэрашӀыхэрэ гъэзетхэу къыда-гъэкӀыхэрэр мафэ къэс пӀоми хъунэу типочтэ къам-ланхэм къададзэх. «ЭльдорадокӀэ» заджэхэрэм къы-дигъэкӀыгъэ гъэзетэу джырэблагъэ почтэ къэмланэм къыдӀтхыгъэм итхэгъагъ сьд фӀэдэ сотовэ телефон-хэри зэращэфыжыыхэрэр. Цыхъэ афэсшӀи, бӀшӀа-гъэу сымыгъэфедэжъэу щылыгъэ аппаратыр ясцэ-жынынэу схыгъэ. Уасэу фагъэуцугъэр сомэ 500, ау ахъщэр лӀэрылхъэу къысамытыштыгъ, ащ ычылӀэкӀэ бонус карточкӀэ заджэхэрэр къысатынышъ, товар горэ къэсщэфын зыхъукӀэ а сомэ пчъагъэр ястыштым дыхалытэщтэу къысалуагъ. НэмыкӀ шӀыкӀэ щымылӀэмэ слуи, ащи сезэгъыгъ. Унэм сыкӀэкӀожыгъэу сите-лефон номерэу клахыгъэмкӀэ къэбар цыкӀу къысфа-гъэхыгъ. Ащ къыщелӀо мырэхъатныгъэу къафэс-хыгъэм фӀэшӀ сомэ 500 чыфэ къыстефагъэу. Ар къызыхэкӀыгъэм сыкӀэупчӀэзэ сӀри къэбар зафэ-сэгъэхым, зи къаложыгъэп. ТхылыплӀэ цыкӀоу къысатыгъэм тетхагъэм сызяджэм, бонусым пӀэлъэ гъэнэфагъэ зӀрилэр къэсшӀагъ. ЗэрэхъурэмкӀэ, пӀэлъэ благъэм товар горэ къазышчысымыщэфыкӀэ телефон уасэр истыхъан ыльэкӀышт, ыпкӀэ хэмылӀэу ястыгъэу хъушт. Арышъ, сэ сызӀэрӀплӀэхъугъэр, хэукъоныгъэ зӀрӀэсшыгъэр къыдӀэшъулытэзэ, шъхъэгъэуз къы-зыфэшъуыжынынэу шуэфӀэмыэмэ, къалохэрэми, къа-тхыхэрэми цыхъэ афэшъумышӀ, зяшъумыгъэгъадел.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Илъэс 11-рэ ныкӀорэ хъапсым чӀэсышт

Наркотик зыхэлъ пкъыгъоу «Спайс» зыфилорэр Мыекъуапэ щызыщэщтыгъэ бзэджӀшӀэ купым хэтыгъэ хъульфы-гъэм ыльэныкӀокӀэ къызӀэуахыгъэ уголовнэ лофым хъыкумыр хӀэплӀагъ, унашъоу ащ ышӀыгъэм мы мафэхэм кӀуачӀэ илэ хъугъэ.

ЫпшӀэкӀэ зигугъу къэтшыгъэ хъульфыгъэм бзэ-джӀшӀагъэу зӀрихъагъэмкӀэ лажъэ зӀрилэр 2014-рэ илъэсым жъоныгуаӀлэм Мыекъопэ къэлэ хъыку-мым ыгъэунэфыгъ ыкӀи илъэс 11,6-рэ хъапсым чӀэсынэу пшӀэдэкӀыжъ тырилхъагъ.

ХӀэбзэухъумӀо къулыкӀухэм зэрагъэунэфыгъэмкӀэ, мы хъульфыгъэм гъусэ илӀэу синтетическэ нар-котикэу «Спайсыр» тикӀэлэ шъхъалэ щыпсэхуэрэм арищэщтыгъэ. Хъапс зытыралхъагъэм ежъ-ежы-рӀэу дозэхэм арылын фӀе грамм пчъагъэр ыщэ-чыштыгъэ, нэужым иавтомобиль итӀысхъэти, ахэр луишчыштыгъэх, цыфхэр зыдэщымылэ чыплӀэхэм нар-котик щӀэчыгъэхэр ащигъэбыллыштыгъэх. Ащ къы-кӀэлъыкӀоу «Спайс» гошыгъэхэр зыщигъэтыллыгъэм фэгъэхыгъэ къэбар бзэджӀшӀэ купым изэхэщакӀо лӀэкигъахъэщтыгъ, наркотикхэр зыгъэфедэхэрэм нэ-ужым зафагъазэщтыгъ, зы граммыр сомэ 800-м къыщегъэжъагъэу ахэм аращэщтыгъ. Электроннэ си-стемэм иамалхэр къызфагъэфедэхэзэ, наркотикым тефӀэр пӀшорыгъэшъу уасэр бзэджашӀэхэм ясчѐт къарагъахъэщтыгъ, ар зыдэщылэ чыплӀэр наркотикхэр зыгъэфедэхэрэм смс-кӀэ къафалопщыштыгъ.

Мазэм къыкӀоцӀ бзэджашӀэхэм сомэ мин 200 фӀадиз «къагъахъэщтыгъ», наркотикхэр зӀращэфышт ахъщэри ащ къыхагъэкӀыштыгъ, ащкӀэ зӀдырѐе кассэ агъэпсыгагъ. Наркодилерхэм сакъыныгъэ къызы-хагъафӀэщтыгъ, наркотикхэр зыщэфыхэрэм ежъхэр алуӀэщтыгъэхэп, телефон номерхэр ыкӀи электроннэ счѐтхэр ренэу зӀблахъуштыгъэх.

АрӀэу щытми, зэхэцӀгъэ бзэджӀшӀэ купым хӀэбзэ-гъэуцугъэр пчъагъэрэ зӀриукуагъэр наркоконтролым икӀулыкӀушӀэхэм агъэунэфын ыкӀи 2013-рэ илъэсым ыкӀэхэм адӀэж ащ илӀошӀлэн къызӀэтырагъэуцон альӀкыгъ.

**Наркотикхэр зэрагъэзеклорэм
лӀыплӀэжъэнымкӀэ Федеральнэ къулыкӀум
Краснодар краимкӀэ ишӀольыр гъӀэорышӀапӀэ
АдыгеймкӀэ и Къутамэ ипресс-къулыкӀу**

Игъашлэ клэклыгъэми,

Лъэпкъ жэрыло усэ зэхэлъхъаклэм игъэпсыклэ лэубытыплэ кызыфишызэ, адыгэ литературэм ипоэзие зэтэгъэуцоним-клэ апэрэ сатырхэм ахэтыгъэмэ Хъаткьо Ахьмэд ащыщ, ышлагъэр зэрэбэдэдэми щэч хэлъэп. Ащ емыллытыгъэу, титхаклохэмклэ анахь маклэу зигугъу ашыхэрэм ащыщ, кызыщыхугъэ мафэри ащыгъупшэуи, ашлүзэхэклауи кыыхэ-кы. Илъэсипшл пчъагъэм кырыкылауагъэх чэпыогъу мазэм къэхъугъэу аюзэ, ау шлэныгъэлэжъэу Шакло Мирэ илъэс зау-лэклэ узэклэбэжмэ, архивхэм ежъ Хъаткьо Ахьмэд ылэклэ тхыгъэу къахигъотэжыгъэгъэ автобиографиэм кытехыгъэу тигъэзет кыыхыгъагъэм зэритыр Юныгъэ мазэм и 24-м кызырэхъугъэр ары.

Маклэ нэмылэми — сишлугъэ къаклоу, Къэкюшт псэуклэм сыдэлэжъэным пай Седжэшт сижышхъэм!

Джауштэу хэгъэгум илъэбэкъуклэхэр усаклом инэплъэгъу чанэу кыубытыхэзэ, етланэ ахэр усэ пэпчъ купклэу зэрэкло-цильхэхэрэм ипоэзие жыи клэтэу, гу тео макъэр кыыхэлуклэу, псэ пытэу къашыштыгъ. Ащ пае зыгори ахэтэп уахътэм кыгъэгъуцурэ логыгъошхохэм имэхъанэклэ аклэрычыгъэу. Арышъ, **Хъаткьо Ахьмэд** итворчествэ адыгэ ли-тературэм ипоэзие ылапсэу уцу къо-дыештыгъэп, ар зыщыпсэурэ хэгъэ-гушхом иохътэ зэклэлъыкылауэ лупклэу къэзыгъэлэжъэрэ амалэу хъуштыгъ.

Хэгъэгум шылэклаклэу щэгъэпсырэм ижыкыащэ плъыр-стыр нахышлоу къэ-тыгъэнымклэ адыгэ жэрыло усэ зэхэлъ-хъаклэм имэкъамэ кыуачлэу хэлъыр кы-гурылауагъэу, ар игъэклотыгъэу кызыфи-гъэфедэщтыгъ. Зэманым ихъугъэ-шла-гъэхэм ямызакъоу, къэзыуцухъэрэ ду-найри ыгу зэрэпхырыкырэм ишыхъатэу ащи зыфигъазэуи кыыхэклыштыгъ лъэхъа-ным ицлыфыклэ иобраз нахышлоу кыты шлоигъоу. Мышклэ щысэшлоу щыт «Ти-псышхъуантл» зыфилорэ усэу 1929-рэ илъэсым Пэнэжыкыуае дэсызэ, гүлэ зэпытэу, плъыр-стырэу, теубытэныгъэ-шхорэ пхъэшагъэрэ хэлъхъу нэпкхэр гуигъэхъэзэ ыпэклэ зэрэригъэхъурэ зэ-пытымклэ дунаир зыпхырыкылауэ агъэлсы-щтыгъэ шылэклаклэм инэшанэхэр зыхи-лъэгъонхэ ылъэклыгъэ Лабэ фэгъэхы-гъэу ытхыгъагъэр:

**...Псы цыхъэшлэгъудж:
Джэгум хэтэу мэгубжы,
Гъатхэм мзетапэ,
Гъогупэхэр зепечы,
Зы нэпкъым нэпч реты,
Гуегуты, зылуедзэ,
Зыкъедзы, къэбанэ,
Къэнагъэр лъехъыжы
Зы лыныбжы псыныбэр ехъожьы.
Пцелыр хегъаклэ,
Клаир егъэцацэ,
Чылэм къенэццызэ
Гъэ къэс лъэкылашъэ,
Купэмрэ куклэмрэ эпэзэу
Зэтриутымэ, луилъэсэу,
Апсэ яхъафэу, яшхэр ыхыгъэу
Клэлэ-гъолабэ кыыхегъэкыжъ.
...Мы емылычыжъэу**

**егъэдыдаер зимафэм
Хъасабэр тфижъоу,
Жъуоу машинэр рифэклэу
Зэрэклэштлэщтым сеусэ.
Пцэ кылуыгъэпс!
Онахь лали Совет хабзэм егъасэ,
Гидростанцэхэм ащ нахь
псышхуауи аклэшлэ,
Ащ шлагъо хэлъэп,
Непэ ымыгъэлпсымэ — неущ!
(«Типсышхъуант!»).**

Хъаткьо Ахьмэд зэрэныбжыкылагъэм емыллытыгъэу, иакъылклэ, игулытэклэ, игурышэклэ ыкли иполитическэ еплъыклэ-хэмклэ чъэпхыгъахъу щытыгъ поэзием зызыфегъазэм. Ащ пае теубытагъэ хэ-лъэу, зыфаер, зыфэлажъэрэр зышлэрэ усаклоу ыкли клэщаклоу джырэ нэс шы-мылэгъэ литературэм ымакъэ нахь шы-пытэзэ, псынклэу кыщытэдэжыштыгъ.

Ащ шылэныгъэм ижыкыащэ пэпчъ ежъми ижыкыащэу ихэгъэгъу зэхъоклыныгъэ-шхохэр зэрэфэхъухэрэм инэу кыагъэгъу-шлоштыгъ. Ау хэгъэгум пыибэ зэрилэми ыгъэрэхъатыштыгъэп ыкли ппсэ уемыблэ-жъэу, пкыуачлэ ушъхъамысыжъэу къэу-ухъумэн зэрэфаем мэкъэ тлупшыгъэклэ кыфаджэщтыгъэ. **Икълэмыпэ клэ-лъыкыгъэ зэпытэу патриотическэ, публицистическэ статьяхэр, очерк-хэр кыыхиутыштыгъэх, усэхэр, поэ-мэхэр, оредхэр ытхыштыгъэх. Уахъ-тэм иплъыр-стыр кыпллыгъэлэсэу, лыгъэм укыфилэтэу образ къэты-клэ гъэшлэгъонхэр кыгъотышты-гъэх.** «Лыхъужъ плыжъ» зыфилорэ усэу Гъобэкъуае клэлэгъаджэу зыщы-дэсыгъэ лъэхъаным ытхыгъагъэми ащ фэдэ сатырхэр хэолъагъох:

**Хэгъэгъу шъхафитым тыришъау,
Хэгъэгъу иным тырикуь,
Дунэежъ кутэгъоу,
Гъэр зыщыхыльыуэ,
Лъыр зыщагъачъэрэм тыкышхъэу.
Тхъамыклэгъо лерэ,
Улэгъэ инырэ, Аджал инырэ
Тэ тинэлъас,
Лъыпсэр тэгъачъэшъ
Пыим идзэжы
Тыпэлъуль...**

Макъэр пытэ. Теубытагъэр кыыхэщы. Гъэтыр къэцэгъахэм фэдэу сатырхэр гъэпсыгъэх. Лыхъужъ плыжъхъу щтэр зымышлэхъу, псэемыблэжъэу пыижъым пэуцужъхъу усаклоу зэрыгушхорэмэ ныбжыкылэхэм щысэ атырахын зэрэ-фаем щэч хилъхъэрэп.

Джауштэу патриотическэ темэм мы-зэу, мытлоу Хъаткьо итворчествэ кы-зыщыфигъэгъэхъэрэ усэу маклэп илэр, оредэу ыусыгъэри шлуклае мэхъу. Етлани зэманым военнэ-патриотическэ плуныгъэм шырилэ мэхъанэр ащ кыгуэрэлоти, ари инэплъэгъу ит зэпытыгъэ плэми ухэукъо-щтэп. Ар ахилъхъэзэ, илъэс зэфэшхъаф-хэм ытхыгъэмэ ащыщых дзэм клохэрэм зызшафигъэзэрэ усэу «Лыи напэр», нэмыкл усэхъу «Дзэклогъу мафэр», «Ча-совоир», оредэу «Дзэ Плъыжыым сэкло» зыфилорэр, нэмыклэхэри. Джащ фэдэу проэмыклэ зыбгъазэм, шылэныгъэр кы-ригъэлэжъыкылауэ, шэн-хэбзэжъ дэйхъу лъэпкъыр къэзыгъэццыкылауэ хэлъхэм угу ащигъэклэу кызыщыгъэлъагъохэрэ рассказхъу «Тызэшлоклэдынэп», «Джэ-джыкыопщым икълэбар», «Былым фэ-кюд» зыфилорэр, пьесэу «Чылэпый» ягугъу къэмышлэу уаблэкын плъэкы-щтэп. Пстэури ямэхъанэклэ а зы идеем еклопжыкы: социализмэм игъэпсэкло цыфхэр бэнэ гъогушху зытетхэр, ащ пый мэхъэджабэу къащыпэгъоклэхэрэм атеклонхэм сыдигъуи фэхъазырынхэ, ным фэдэ хэгъэгур къаухъумэн фае. Усэу «Уашъомкли тиклын, чыльэмкли тиклын» зыфилорэми а гупшысэ дэ-дэр ары шыпхырыштыгъэр:

**Тиорэд зэлычэу зэтэжыгъэгъэлэт,
Ошъуапщэр зэрифэу
ташхъагъ ерэт.
Пцэм ахэт пропеллеры,
ори кыдежъыу,
Чым уашъор дежъыу
пым типэлъу.**

**Самолет дозорхэр,
жъуагъомэ захашъупхъ,
Пыижъыр къэхъыемэ —
тижъуагъох, шъуалыплъ;
Пцэмэ шъуакыхэплъэу, зышъуэти
зышъупллыхъ,
Ти Союз кышъопплышъ,
ыпэ регъэхъу...**

Усаклом шлошхъуныгъэ инэу илэм, поэтическэ макъэр чан кышлыштыгъэ кыдыеп, гугъаплэм иджэрпэдэжъэу ар хъужыты, тыдэкли щылэ клочлэ ныбжы-клэр зэрэзэкъошхъащтым ицыхъэ телъэу кылоштыгъ:

**Чырэкло клалэу, лэжъэкло банэу
Дунаим тетыр тызэкъохъаны,
Тинахыжъэу, пшыгъэмэ
апэ тыхъани,
Инэу, дунаир зэлыдгъэгъырзэу,
Баижъмэ агучлэ идгъэзэу
«Сыдигъуи тыхъазыр!» тэ тлон.**

Ихэгъэгъу цыфхэм гъунэ имылэу на-сып шагъотыным игугъаплэ зэрипхырэм ежъыр бэшлагъэу щыщ шыпкъэ хъугъа-хъу ыгуклэ зэхэшлэшъ, икыыхагъэклэ ар зэпичы зыхъуклэ гушхоу къело:

**Мэшлокур мэгүлэ,
«Модэ, мэдэ, мэдэ»! —
Зэпымыоу кыисело,
Шъхъангъупчъэм сылут.
Мэшлокум кыиздисмэ
Сыд кыисхашыкыла?
Хэгъэгъу сырий, ежъ зиери сэры!..**

Усаклом хэгъэгъоу ыпсэ фыгъадэрэр зэреиным зы лъэныкъомклэ рэгъушхо. Адрэ лъэныкъомклэ зыгъэгумэклын икыу-ни илэ. Сыда зыпкыла, джыри цыф маклэп исыр ежъ фэдэу ар икыоу зэ-хымышлэу, янасыпэу щэгъэпсынуэу зы-пылхэр агуклэ амыштэу, шылэклэшлоу цызэтырагъэуцорэм лъэбгъу къезыдзэу. Ау клэр мэклэ-маклэзэ теклошъ, джыри ар кызыгурымылохэрэм зэрэхэукъохэ-рэр зыдаригъэшлэжъын мурад афырилэу, зиджэуап ежъыр шыпкъэм кызырри-тыжырэ упчлэу «Хэта клодырэр, тыда тызэклэрэр?» зыфилорэр афегъэуцу.

Литературэм ихудожественнэ амал-мэ ащыщэу авторым мы поэмэм ана-хъэу лэубытыплэ кышчызыфишлыгъэр зэ-пэгъэуцуныр ары. Цызэшлокынхэ амы-лъэклынэу, ащ пае тлэм яз зэклэклонэу фэмыеу шылэклэжъэу бэшлагъэу еклэ зэхэхытагъэмрэ нэфыпсыр кызыпыкылауэ сыдкли пфызетемылэжыжышхъуцт шылэ-клаклэмрэ цызэпигъэуцугъэх. Аужырэр зэрэтеклоштыр усаклом лупклэу инэплъэ-гъу къеуцыми, ащ цыфхэмклэ мэхъа-нэу илэр икыоу ижабзэ кымыубыты-шъуным тещыныхъэу гүлэгъум хэтэу поэмэм ипэублэ мыш фэдэ гуцылэхэр кыщепчых:

**...Тихахъо сыхаплэу сылыстмэ —
Гушлогъо псалъэу къезэрэфжыжъэ:
Шылэ зыхэзогъэ емлыч шэхъогъоу,
Илгыгъэ шыпллырым**

**фэдэу сехъулэ:
Зым къезгъэгъазэм —
адрэр слэкклэ,
Кызызэкликъонэу жабзэр имыкыу.
Гуцылэ зырызэуи**

**сатырмэ акласлэрэр —
Шы клэшлэгъаклэу мэкплэтэ-лъат.
Ижырэр къэстхынэу сылыстмэ —
Дежъыу гыбзалоу сыкълэхъу, —
Гушлугъо зыхэмылэу,**

**чэф зыхэмыллыр
Зэрэщымытэу сфэгъэлэжъона!..**

Поэмэм цызэутэкыгъэ дунаитлэм азы-фагу лэжъаком ищылэныгъэ мыпсынклэ дэт. Ау пстэуи акылу кышчыхъурэр цыфыр зэклэми зэранахъ лъаплэр, ащ пэпшы хъун зи зэрэщымылэр, иакыларэ ыкыуачлэрэ бэ зэралытыгъэр ары. Ахэр зыщызэдиштрэ хэгъэгум шлур щытекло-нышъ, джынэс еу кыныбэ языгъэлъэ-гъугъэр кымыгъэгъэжынынэу зэрэщыкло-дыжыштым игупшысэ усаклом укыфешэ. **Хъаткьо Ахьмэд** итворчествэм зы-

Усаклоу зыщымылэжыым ыуж кы-хэклыгъ зэрифэшъуашэу ыцлэ дахэклэ ралоуи, итворчествэ хабзэм димыштрэ гупшысэ бгъунджхэр халъагъохэзэ, аулэгъоуи. Ау уахътэм кыгъэлэжъагъэр зы: хэт сыд ылауагъэми, сыдэуштэу дэмы-зекылауагъэхэми, ыгу зэлухыгъэу ыкли зышъхъамысыжъэу ежъыр илъэхъанэ фэлэжъагъ, Тхъэм кыыхилъхъагъэу хэ-ллыгъэ зэчыишхомклэ ымакъэ кызырри-хъэу ижъ зэпэуфэ ихэгъэгъу фэусагъ. Кызыхэклыгъэ адыгэ лъэпкъэу клоды-жыпэным хъазаб гъогъуем шынагъэсы-гъагъэм зыкыилэтыжыным иамалхэр цылэклаклоу агъэпсырэм кызырритышхъэм ицыхъэ телыгъ. Ащ пае хэгъэгум ихъу-хъэрэ хъугъэ-шлэгъэшхомэ абгъуклэ шы-тын ымылэклэу мы сатырхэр ытхы-гъэх:

**Цыфыр щэрэ! — щылэмэ хъяр,
Ащ нахь гушлугъо тетэп дунаим!**

Гу зэлухыгъэклэ гъашлэм хэлпыхъэрэ усаклом гүлэтыгъо ин кыритыштыгъэ неущэу бэклэ зыщыгугъэрэм ипчъэу нэ-фынэм ухэзышхъэщтыр теубытагъэ хэлъэу джы адыгэхэм зэрэлуахырэм. Ащклэ зыхэт зэманым кыыхэхъухъэрэ шыпкъэр ары лэубытыплэ кызыфишлырэр. Ащ фэд шлэныгъэм зыфакъудыеу зэрэрагъа-жъэрэми инэплъэгъу зэрэблэмыкыларэр. Хъулыфгыгъэхэм язакъоп, ягъашлэми адыгэхэм ащклэ ямылагъэм — бзылфы-гъэхэми ячаныгъэ кызыррэцагъэлъагъо-рэм лупклэу ыналэ тыредзэ. Мары ны-тыхъу зиелпкыклэхэр шылэклэжъым дэ-къацэу джыри дэубытагъэхэм япшъа-шъэхъу шлэныгъэм зыфэзышхъэхэрэр зы-клэратлупшынхъу фаехэп. Ащ клэр зэрэ-щытеклорэр нэм кыкылэзыгъэуцорэ сурэ-тыр усаклом кыгъэлъагъозэ, къуаджэм щыщ пшъэшъищыр гъэбыллыгъэклэ чэ-щым еджакло зэрэжъэхэрэм епхыгъэу усэ сатырхэр егъэпсых:

**...Тежъэни тыкюшт!
— Тыкюшт!
— Тыкюшт, —
Щыми кызылпало.
— Пэло члэгъым члэулубагъэу
Зэрэтхыгъэр икыун.
Гъэсэнныгъэм тэ тилахыи
Насып лахъэу хэтэрэх.
Тызэхэтхъу тызышхъышым
Зыклэ тэри шъхъапэ тыфэрэхъу...
(«Пшъэшъищ ятхыд»).**

Нэжъ-лужъхъу гулпытэ чан зилэхъу, хъурэ-шлэрэм сакъэу клэдэлукыштыгъэ-хэми неущрэр ары анэгу зыфэгъэгъэ-гъагъэр. Мары усэу «Седжэшт сижы-шхъэм» зыфилэу ытхыгъагъэм ар кы-зыррэщитырэр:

**— Къаштэ тхылыр, къедж итым,
Тумы охъу а мышлэныгъэр!
Гъэр техъули, зэхэтымышлыкыизэ,
Тэ тызэкклэм пчъэкъуахэм тыкътэу,
Тижантлэ дэсмэ пшысэ къалуатэу,
«Джыгыт» кыыталомэ ар тигъомылэу,
Былым клэхъопсмэ тырапщыллыгъ,
Тыхъафизыныр ащ ячарыгъ...
Ашъуу орэжъын, къало зэужэ
Земыгъэгъап сызэржэклэ-паклэм!**

ышлаггэр бэдэд

шыпылыгыгъу кьалытэрэр зэкIэ зэхэбгъэхъожьыгъэкли ильэсипшылым лыкIахъэрэп. Ащ емыллытыгъу, зэшлуихынэу ыкIуачIэ кыыхыгъэр макIэп. Ипронизвениехэр Iэпэлэсэныгъу кьахэщырэмкIэ зэтеуутынхэ плъэкIыштми, адыгэ литературэм ублапIэ фэшлыгъэнымкIэ мэхъанэ-шхо зимылэ ахэтэп. Ежъ изэхэшлы-кIыныгъэ зызэриушъомбгъурэм дакIоу тхэкIэ амалэу Iэклэлъми зэрэахъоштыгъэр ахэм дэгъоу кьаушыхъаты. Иапэрэ тхыгъэхэм социализмэм иидеэхэмкIэ псыхъэгъэ лъэбэкIуIэхэу лъэныкIо зэфэшхъафхэмкIэ хэгъэгум ышIыштыгъэхэм игушIогъо ин кьахэщыштыгъэмэ, иаужырэ тхыгъэхэр гупшысэ куур альа-псэу, зэфэхьысыжъ екIопIакIэр ялэу ыгъэпсыхэу хъугъагъэ. Эпическэ шап-хъэми, нэмыкI жанрэхэми арылхэу икIэлэмылэ кыпыкIыгъэхэм усакIом илэпэлэсэныгъэ лъэгэпIэ гъэнэфагъэм зэрэнэсыгъагъэр кьахэщы. Ипоэмэхэу «Цыфыр щэрэI — шыIэмэ хъяр», «Хэта кIодырэр, тыда тызэкIурэр?», усэхэу «Сырий, ежъ зыери сэры», «Тизавод, тигубгъохэм тяплъышъ тэ тэгущIо», «Трактор», пшысэу «Чэтыужъ хьаджэ-ефэнд зызэришлыгъэр» зыфилохэрэр, нэмыкIхэри гум кынынэсых. Адэ мы сатырхэм сьд фэдизэу еджагъэми, икIэрыкIэу зыгу кьамыгъэлъэпэрэпэ-нэу хэта гьботыштыр:

**Сиджабгъу бгъэджыбэ
Сибилетэу сикIасэу,
Комсомолэу сызием
Къыситыгъэр ерэлъ.
Сэмэгубгъур пхыралэу,
Сыгоу Iэпыр кьэIасэу,
Мысысыжъэу зыщыхъурэм
А билетыр ишъухыжъ...**

Сьдрэ творческэ Iофшлагъи хабзэр зэрээокирэм еллытыгъэу идеологиюу непэ зикIэлъыгъомкIэ уасэ фэшлыныр хэукъоныгъэшху. Ащ фэдэ ревизиеу политическэ заказым кыпкырыкIырэмэ усакIом ышлаггэр чIаригъэукъуащэу, шлу зыгу имылы шъэфрытхъохэу напэ зимылэхэр кызыфагъэфедэхэзэ, ыцIэ бжыгъэ тырырагъахъэу зэманхэр кьэ-кIуагъэх. Джары ыцIэ зыкли кырамы-люми хъунэу альытэзэ, итхыгъэхэр ильэс 20-м кьехурэ кьыдэмыкIхэу кызыкIы-хэкIыгъэр. Гукъауу щыт тилъэхъани Хьаткъом ыцIэ ащ фэдизэу зэрээхэ-тымыхырэр, джы кызынэсыгъэм итхы-гъэхэр зэкIэ зэхэубытагъэу дэтэу тхылы лъэгъупхъэ горэ кызырэдэмамыгъэкIы-гъэр. Плагъэхэр псаухэм кьядэоужьынхэ зерамылэкIыштыр арыштын ар зыте-хъухъэрэр.

Хьаткъо Ахьмэд шьыпкъагъэр зыгъэ-лъэпIэрэ цыфэу шытыгъ. Ау итворчест-вэ зэкIэ зэрэщытэу хэгъэгум икIэлэ-тынрэ игъэпIытэрэ зерафэгъэхыгъэм пае, хабзэм ишоигъоныгъэ фэшхъаф ымыгъэцакIэу псэугъэу кызыщышху-хэрэр шыIэх. Мыр еплъыкIэ пхэндж. Сыда Iломэ ыпшъэкIэ кызырэдэщыхэдгъэщы-гъэу, егъэзыгъэ хэмылэуу шыIэклэIэу агъэпсырэр ежъ ыгукIэ усакIом ышта-гъэу, ижъ зэлэуфэ хъарамыгъэ ымышIэу ащ иидеэхэри шыIэныгъэм шыпхыры-гъэкIыгъэнхэм пыллыгъ. Къэрар зыфизи-лэжъ тхакIоти, ащ елъэбэкъоныр ышъхэ рипэсыжыштыгъэп.

Ахьмэд эдзэкIын лъэныкIомкIэ Iоф-шлэн макIэп зэшлуихыгъэр. А лъэхъаным адыгэ литературэу лъапсэ зыдзынэу езыгъэжъгъэ кьодыемкIэ ащ мэхъанэ-шхо илагъ ыкли ежъ титхакIохэми школ шьыпкъэу афэхъуштыгъ. МышкIэ урыс литературэм икIассикхэр арых анахъэу IэубытыпIэ кызыфащыштыгъэхэр.

Ежъ Хьаткъо Ахьмэд Николай Ост-ровскэм ироманэу «Шылычыр зэрапсы-хъажьырэр» зыфилохэрэр, нэмыкIхэри зэ-зыдзэкIыгъэхэм ащыщыгъэми, анахъэу илэпэлэсэныгъэкIэ зызэриушэтыштыгъэ-

хэмкIэ анахъ гунэс фэхъуштыгъэхэр Пушкиным ипронизвениехэр арых. Урыс поэтышхом иусэхэр ыкли ипоэмэ-хэр ыгуи ыпси ахилхъэхэзэ адыгабзэм зэрэригъэкIугъэхэр джы кызынэсыгъэ-ми щысэтэхыпIэу кьэнэжыых. Ащ лъа-псэу иIэр, ижыкIэжъгъэу пэпчъ шуагъэ кьытэу зэригъэфедэным фэбанэзэ, ренэу ишIэныгъэ зэрэхигъахъоштыгъэр, Тхьэм кыхилхъагъэу ыгу зэкIэри кIоцIыришын ыльэкIэу сэнаушыгъэ гъэнэфагъэ зэ-рэхэлыгъэр ары.

Адрэмэ ялыеу Пушкиным итворчест-вэ зызэрэфигъэзагъэр ащ талантышхо зэрэхэлыгъэ закъор тельхъапIэ ошIыкIэ имыкIоу кысцэхъэу. СишлошIыкIэ, макIэп еллытыгъагъэри гъэшIэ гъогу кын кы-зэпызычыгъэ адыгэхэм яшъхъафит банэ лыхъужьныгъэу щызэрахъагъэм, ахэм япсэупIэгъэ дахэхэм, зэрэ Кавказэу Пушкиным кьафырилэгъэ шъхъэкIэфэ-ныгъэр кыыхэхэу зерафэусагъэм уасэ зэрэфишлыштыгъэми.

Ежыыр ильэпкъ пэкIэкIыгъэ тхъамы-кIагъом зыфэусэкIэ, идеологии джа-шъом рыгуагъэхэрэм зэрар кьэзыхы-рэ лъэпкъ гупшысэкIэ бгъузэмрэ на-ционализмагъэмрэ кызырэпащIэрэр имыкIоу, тикритикхэм ащышхэми тэп зыпэмьл джэныкIом пхэцIэкIэшхохэр падзэщтыгъэх. Ахэм «пшы байжхэр зыщылэгъэхэ зэманым лъэпкъыр шъхъа-фитэу цылагъэу лъытэныр партием ииние димыштерэ гупшысэкIэ пхэн-джэу» алозэ, Ахьмэд лъэпкъымкIэ игъэ-хъагъэ мэхъанэ ин дэдэ зэрилэм емы-гупшысэхэу ыцIэ аулэгъуштыгъэ.

Ау **Хьаткъо Ахьмэд изэдзэкIыгъэ-хэм** анэмыкI Iофшлагъэ тилитературэ щыримыIагъэми, щытхъу макIэп те-фэщтыгъэри. Ахэм **уяджэ зыхъукIэ, кыбгъурэIо адыгабзэр зэрэбаир, имэ-къамэхэр зэпэжъынчхэу зэрэдэхэ дэдэр.** Ащ пае, ипшъэдэкIыжъ зыфэ-дэр кыгурыIозэ, ыгу етыгъэу клас-сикым ипронизвение шIэгъуабэу Iоф зыдишлагъэхэр тиньдэльфыбзэкIэ кызырэтлыгъэлэсыгъэм ыуасэ кьэлэ-гуай. Непэ огъэшлагъэ зэрэтхыгъэхэ урысыбзэм игушIэ лэпчъ мэхъанэу иIэр кIэракIэу, зэрэщыт шьыпкъэу ти-адыгабзэкIэ нэгум кыкигъэуцоу зэ-ригъэпсышъугъэр. Хьаткъо Ахьмэд гъэ-сэныгъэ дэгъу зэрэлэклэлъыгъэм, фэ-шъыпкъэу ильэпкъ литературэ зэрэ-фэлажъэщтыгъэм ар яшыхъат ыкли ны-дэльфыбзэм уфэсакъын, ибайныгъэ кьэухъумэгъэн зэрэфаемкIэ щысэтэхи-пIэу ренэу кьэнэжыштыгъэ.

Хьаткъо Ахьмэд гъэсэныгъэ лъагъом ылапэ апэу зыщытырищэагъэр кызы-щыхъугъэ икIуаджэу ХьатыгъужьыкIуай. Нахъыжъэу мыщ щыпсэухэрэр дэгъоу цыгъуагъэ ар сабийзэ, ятэу Хьаткъо Джанхъот-ефэндым ыкIоу еджэгъэ тэрэз хъунымкIэ зэкIэ зэришIэщтыгъэр. Сы-цIыкIэзэ кьуаджэм дэсыгъэ нэжъ-лужь-хэм кьалотэжъэу зэрээхэхэщыштыгъэм-кIэ, ар лы губзыгъэу шытыгъ, чыжъэу ыпэкIэ лъэшъуштыгъ. Джары кьэклорэ зэманым зэхъокIыныгъэу кызыдихын ыльэкIыштыр кыгурыIуагъэу, исабий дин еджапIэм римытэу, ежъ кьуаджэм кышызэлэуахыгъэ советскэ еджапIэм зыкIычIыгъэхъагъэр. Нэужми, Ахьмэд зэрэклэлэцIыкIуэзэ, Уфа дэтыгъэ ду-ховнэ семинарием ыгъакIуи, ильэсикым кыкIоцI цыригъэджэ. ЕтIанэ Став-ропольскэ ильэситIу семинариу Ба-талпаинскэм дэтыгъэм (джы Черкесск) щеджэ. Ахэм ауж ныйIэп Хьаткъо Ахьмэд ибиографии щыц кьатхы зыхъукIэ, «Гъо-бэкъуае кIэлэегъэджэ IофшIэныр щы-ригъэжъагъэу» алозэ кызыхагъафэрэр.

Ау мыщ дэжыым кышыхэгъэщыгъэн фае ащ ыпэкIэ икIуаджэ дэтыгъэ унэе еджапIэхэм кIэлэегъэджэ сэнэ-хъатымкIэ Ахьмэд нахъ пасэуи Iоф ащишлагъэу узерегуцафэрэр. Джарын

фае «ыпэкIэпс джыри кьемычъагъэу кьоджэдэсхэр гъэсэныгъэм кыфили-тынхэу Хьаткъо Джанхъот-ефэндым ыкIо пыллыгъ» алоу тикIэлэцIыкIугъом бэрэ кьуаджэм зэрэщызэхэтхыштыгъэм лъа-псэу илагъэр. Ар лъэхъэнэ шIункIэу шытыгъ. Гъэсэныгъэу адыгэхэр егъаши зыкIэрычыгъагъэхэм иапэрэ нэфыпс кьуаджэм кьыдидзэу зырегажъэм, унэе еджэпIэ зырызэу кызызэлэуахыштыгъэхэм ащезыгъэджэщтхэр гъотыгъошIугъэхэп. Ныбжыым емыллытыгъэу, Хьаткъо Ахь-мэд фэдэу шIэныгъэ шIуклае кызылэ-кIэлэгъэхъагъэу шылаггэр зырыз дэдагъ. Джары уахътэ горэ кызырэдэфау а унэе еджапIэу кьуаджэу Хьатыгъужьы-кьуае дэтыгъэмэ ащышхэм кIэлэегъэ-джэ ныбжыкIэр зыкIырагъэблагъэщты-гъэр. Джащыгъум ежъ Хьаткъо Ахьмэд адыгабзэм латин хъарыфхэмкIэ ригъэ-джагъэхэм сэ сян ахэтыгъ. Къызыри-лэжъыштыгъэмкIэ, ежъ сянэ ильэс зыхыбл горэ ыныбжыгъэщт. Ау ильэс 85-м нэсыгъэу идунай ехъожьыфэ игу-кьэкIыжъ IупкIэу кыхъэнэгъагъ иапэрэ кIэлэегъаджэ зыфэдагъэр. Ар ыгукIы, ыIэпкъ-лъэпкъкIэ эдиштэу цыф дахэу, губзыгъэу, упчIэ гъэшIэгъоныбэмэ яджэуап-хэр кьаритыжыынхэ ыльэкIэу зэрэщы-тыгъэр бэрэ кытфилотэжыштыгъ.

— КъопцIэ нэгъуфэу, нэпкъ-пэпкъ псы-гоу шытыгъ, кылопIы зыхъукIэ, нитIум нурэр кьакихэу кыпшIошIыштыгъ. Iэдэ-бышхо хэлыгъ, нэгущIоу жъи кIи апэгъо-кIыштыгъ, мэкъэ шъэбэ рэхъаткIэ адэгу-шыIэщтыгъ. КъэгущыIэрэр ныбжыи зэпи-мыутэу, кIэлэ хъалэмэтыгъ. Псынклэу уналэ зытебдзэщтыгъэр зэрэлэпкIэ-лъэпкIэ дэдагъэр, ищыгъынхэр кьекIу шьыпкъэ-хэу «щыгъэчъыхъагъэхэу», мэфэ реным зыщыгъэхэки, моу джыдэдэм кызыщи-лъэгъагIэхэм фэдэу, зы цыцIыгъи ямы-Iэу, сепаци атыримыгъахъэу зэрэщы-тыгъэр ары, — кьылотэжыштыгъэ сянэ.

Хьаткъо Ахьмэд зыщыригъэджэжэ лъэхъанэу сянэ ыгу кьэкIыжыштыгъэм-кIэ, ащ ильэс 15 — 16 горэ е нахъ макIэ ыныбжыгъэн фае. Сыда зыпIо-кIэ, сянэ нахыи зэрэнахыжыгъэр ильэ-сигбъу-пшы гор. Арышъ, зэрэпIэгъу-рэмкIэ, Ахьмэд адыгэ литературэм лъапсэ зэрэфишлыгъэм нэмыкIэуи, хэкум иапэрэ кIэлэегъаджэхэм ащыштыгъ, цыфыкIэм ипIун зэрилэклэу фэлэжъагъ, ащ джы игугъу ашIэу бэрэ зэхэмыштыгъи.

Ахьмэд цыфышIоу, шIэхэу угу кьэзы-щэфырэ кIэлэ гъэсэгъэ Iушэу зэрэщы-тыгъэу сянэ кьылотэжыштыгъэм ишы-хъат шьыпкъэу щыт ар дэгъоу зышIэ-щтыгъэ иныбджэгъугъэхэм, инэлосагъэ-хэм ягукъэкIыжъхэу щыIэхэр. ИлъэситIо ар Гъобэкъуае кIэлэегъаджэу зыдэ-сым, кьуаджэм щыпсэурэ цыфхэм гъу-нэ зимылэ лъытэныгъэ кызыфаригъэ-шлыгъагъ. Гъобэкъуаехэм кIэлэклэ зи-къэмыштыр илъэситIум кьыкIоцI ахэ-сыфэ шлу заригъэлъэгъугъэу ижыи икIи кызырэрэуатын шылагъэп.

КIэлэ-гъуалэу кьуаджэм дэххэм ялы-тыгъэмэ, ежъ ыльэгъугъэр бэу, цыфы-шхомэ ахэхъагъэу, ахэкIыгъэу, Iэклэлъ гъэсэныгъэр а зэманым цыIэгъэ шапхъэ-хэмкIэ инэу шытыгъэми, захилэтыкIыныр ишэныгъэп. Пэгэ нэмыпIыкIэ зыго-рэм ыгу хигъэкIыныр ышъхыи кыхъэ-щтыгъэп. Хэти псынклэу жабзэрэ гуры-лоньгъэр кьыфигьотыштыгъ. **Иуахъти ыкIуачIи ашъхъамысэу цыкIуи, ини, зыныбжъ хэклотагъэхэми гъэсэны-гъэ ягъэгъотыгъэным, шыIэклэIэу кьуаджэм кылыIэсыгъэм изэхъо-кIыныгъэхэм япчэгупIэ ныбжыкIэ-хэр кьыцэгъэнхэм, общественнэ Iоф-шIэнхэу кьыжъукIыхэрэм апыча-гъэхэ зэрэхъунхэм пыллыгъ.** Джау-щтэу уцугъуи тысыгъуи имыIэу, нахы-шIум уфэбэнэн зэрэфаем шIошъхуны-гъэшхо фырилэу общественнэ-полити-ческэ ыкли цыф жъугъэ культурэ Iоф-

шIэнхэм яхэлэжъэнкIэ кIэшакIоу шы-тыгъ. Ахэм адакIоу бэшагъэу зызы-фикъудыиштыгъэ тхэнэу икIуагъэ зызы-фигъэзэнэу мыхъуштыгъэм джы ишъы-пкъэу зэрэпыллыгъэри, усэ гъэшIэгъон-хэр зэритхыштыгъэри Iофышхоу, охъ-табэ атеклиадуу шытыгъ. Джащыгъур ары комсомолым зыхэхъэгъагъэри.

Кьуаджэм инэжъ-лужьхэми акып шэ-рыо зилэ кIалэр псынклэ дэдэу агурыло-гъагъ. Куп зэхэсэу ахэхъэмэ, зэрэныб-жыкIэ дэдэм емыллытыгъэу, кыфызэ-хэтаджэхэу, кьахэкIыжыи хъумэ, гъэшIо шъхъащэкIэ кьагъэклотэжъэу, гушылэгъу зыфэхъурэм шIодаушыгъэу, ыкIыб гушылэ-гуао шыфамыIохъэу шытыгъ. Iофы-гъошхохэм язэшлохынкIэ мэхъанэ зилэ зэлукIэхэм, кьоджэ зэхэхъэхэм чанэу ахэлажъэщтыгъ, игулытэкIэ чыжъэу ыгъаплэхэу псэлэ гъэшIэгъонхэр кьа-щишлыштыгъэх. Унагъоу зэрысыгъэм кы-зэрэщыфэгумэкIышхэрэр кьыримыгъэ-кIоу еджапIэу Iоф зыщышIэщтыгъэм икIо-гъупэмэ ащыщ псэупIэкIэ кьазыщыIе-хыми, ныбжыкIэхэм ямызакоу, шъхъэ-кIэфэныгъэ зыфащыштыгъэхэ нэжъ-лужь-хэр пчыхъэрэ ыдэжъ кьакиоштыгъэх, упчIэжъэгъуи бэрэ ашыштыгъэ. Ахэм тхыдэлэуатэхэри, шыкIэпщынаохэри, орэ-дылохэри ахэтыгъэх. Теуцожъ Цыгъоу усэ зэхэлъхъаным анахъ пэблагъэ кы-фишлыгъагъэми Ахьмэд дэжъ щысыпэ макIэп щырихыштыгъэр.

Мы щысэхэу гъобэкъуаехэр непи зы-щыгъуазэхэм дэгъоу кьагъэлпагъо ащ фэдэ кIэлэ шлагъор ягушхуапIэу, агъэ-лъапIэу зэрэщытыгъэр. Щэч хэмылэуу джары, кызырэлотэжыкIыгъэрэмкIэ, кьуа-джэр кыбгынажъыи зэхъум ягукъэкIышхоу кызыкIагъэклотэжыкIыгъагъэр. Ар икIоу кыпIлэгъэлэсы Теуцожъ Цыгъо ежъ Хьаткъо Ахьмэд физэхилхъэжъэгъэ усэм. Ащ мыщ фэдэ сатырхэр хэтых:

**Ахьмэд, КIэмгуе укытфырагъэки,
КIэлэегъаджэу укытфагъакIу,
Тхылы еджакIэ тэбгъаши,
Тяне папкIэу тыплъэплъ.
Тятэ папкIэу тыплъэдж...
Тхылыу тызэбгъэджагъэр
Тыгызэ кьытлэхъуни,
Гъогууанэ утехъ...**

Цыфмэ зытемыфэрэм ащ фэдэ уасэ фашырэп.

Хьаткъо Ахьмэд, тхэн езыгъэжъэ-гъагIэхэм гуфэбэныгъэшхо афырилэу, ышъхэ Iофым анахъ кызыщыхэмыш-жырэ уахътэми зафигъэзэныешъ, кы-рахъыIлэгъэ тхыгъэхэр гъунэм нэсэу афызэхифынхэр, ыгъэгъозэнхэр, твор-чествэм нахъ пицэнхэм пае ыIэкIэ афыхэлэзыхъажыызэ, ятхыгъэхэм мэхъэнэ гъэнэфагъэ ялэу ышлыныр шэн шлагъоу зэрэхэлъыгъэм нэшIукIэ урегъэ-плъы. Ащ фэдэу Ахьмэд ишIуагъэ зэ-ригъэкIыгъэхэу нэужым зэлашIэрэ тха-кIо зэхъухэм фэбагъэ хэлъэу ар бэрэ зыгу кьэкIыжыштыгъэмэ ащыштыгъэх Еутых Аскэр, Жэнэ Къырымызэ, Пэ-рэныкIо Муратэ, нэмыкIхэри. Мыщ фэдэ щысэхэм кьаушыхъаты А. Хьаткъор шIугъэ пстэоу цыфым хэлын фаемкIэ эдиштэжъэу ежъ идунэе хъалэмэт щы-псэун зэрилэклэштыгъэр. Ащ фэдэ цы-фыгъэ инэу хэлыгъэм лъэпсэшIоу ила-гъэр адыгэ кьуаджэу кызыхэкIыгъэ лъэпкъым ишэн-хэбзэ дахэхэр кызы-шаухъумэщтыгъэм изы адыгэ унэгъо дэгъу зэрэщыпIугъэр ары. А зэкIэри зызэфэпхысыжыкIэ, ар усакIо мыхъун ымылэкIыштыгъэу кыпIэщэхэу.

Хьаткъо Ахьмэд фэдэ цыфышхор кызыщышхыгъэ кьуаджэм ори ушышэу, ар уищысэтэхыпIэу укъэтэджыгъэ зы-хъукIэ, инэу урэгущо. СыкIэлэцIыкIуэ поэзием ыльэныкIокIэ ащ фэбагъэу кысцигъэушхыгъэр слыи хэмыкIыжыгъэу кыздэсэхъакIэ. Кьуаджэм сызыкIохъэу икIэлэгъум зыщылэбэкъоштыгъэ урам-хэм слъапэ затесцаерэм, ащызгъотырэ гушхоныгъэм тамэ кызыгуигъэклагъэм фэдэу сыгу зыригъэпхъотагъэу кьащы-сэкIухъэ. Джащыгъум сызыхилэсэрэ гупшысэхэм нахъ гурылогъошIу кьащы-фэху сикъоджэгъоу зышIушлагъэ ин дэдэм ыцIэ зэрифэшъуашэу дгъэлъэпIэныр тэ, непэ псаухэм, зэрэтипшъэрылпыр.

**ХЪУРМЭ Хъусен.
ТхакIо.**

ГАНДБОЛ. ДЖЭНЧЭТЭ СУЛТАН ФЭГЭЭХЫГЪ

Зэнэкъокъум имэхъанэ зелэты

Адыгиеим гандбол командэ шызэхэщэгъэным егъэ-жъэплэшлү фэзышыгъэу, Урысыемрэ Адыгеимрэ яза-служеннэ тренерэу Джэнчэтэ Султан фэгъэхыгъэ дунэе шлэж-турнир шышъхъэлум и 29 – 31-м Мые-къяупэ щыкӀуагъ. Апэрэ чыплэр «Кубань» Краснодар зэнэкъокъум кышчыдихыгъ.

хъунхэм, яхэгъэу фэдэ кы-фахъэу псэунхэм С. Джэнча-тэр зэрэпылгыгъэр нэгырабэ-мэ кыталауагъ. Султан патри-от шыпкыгъэу зэрэщытыгъэм ХыкӀэмызэ Аслъан, Анна Иг-натченкэр, Цэй Аслъанчэрий, Едыдж Мэмэт, фэшъафхэри кытегушылагъэх.

Ешлэгъухэр

«Кубань» ешлэгъум ухъазы-рыныгъэ дэгъу кышчыгъэлауагъ, 46:22-у Баку икомандэ текӀуагъ. «Адыифым» Ставрополь кыкӀы-гъэхэм 37:33-у ешлэгъур къашӀу-хыгъ. А.Черномуровар, З. Дэр-бэр, Н. Тормозовар, нэмыкӀхэри тикомандэ дэгъоу щешлагъэх.

«Адыифыр» Азербайджан кы-кӀыгъэ АБУ-м 38:31-у текӀуагъ. Ставрополь спортсменкэмэ нѳб-жыкӀлабэ ахэт, Азербайджан икомандэ ешлэгъур кышӀуахыгъ. Апэрэ чыплэм икыдэхын фэ-гъэхыгъэ ешлэгъум «Адыифыр» «Кубань» щыӀуагъ. Краснодар икомандэ псынӀкӀэу, дахъу ешлэ. «Кубань» итренер шъхӀалэу, Урысыем изаслуженнэ тренерэу Евгений Трефиловым Джэнчэ-тэ Султан лоф дишлагъ. Зэгъу-сэхъу «Адыифыр» хэгъэгум

изэнэкъокъу хагъэлажъэщтыгъ. Е. Трефиловым зэрилытэрэмкӀэ, «Адыифым» непэ зэхъокӀыны-гъэхэр ишыкӀагъэх.

С. Джэнчатэм фэгъэхыгъэ турнирым «Кубань» уштыхъунэу зыкышчыгъэлауагъ. Спортсмен-кэхэр псынӀкӀэу, ошлэ-дэмышӀлэу апӀкӀэ елӀых, хъагъэм лэгуаор радзэнымкӀэ хӀкӀыплэшлӀхэр къа-гъотых. Артамоновар, Киселевар, Гарбус, Смирновар, нэмыкӀхэри уащытхъунэу ешлэх. Пчъагъэр 33:23-у «Кубань» текӀоныгъэр кыдихи, апэрэ чыплэр фагъэ-шъошагъ, «Адыифыр» ятӀонэрэ хъугъэ. Спортым пыщагъэу, Джэн-чэтэ Султан шӀукӀэ зыгу къэзы-гъӀкӀыжъэу Шыжъы Хъамидэ зэнэкъокъухэм игуапэу алы-пӀагъ. Ащ фэдэ турнирхэр тищы-кӀагъэхъу, нѳбжыкӀлэхэм шлэжъ ялэнымкӀэ турнирыр зэхэзыща-гъэхэм лофыгъошхо агъэцӀкӀагъэу елӀытэ.

Шлэжъ зэнэкъокъум исудья-хъу Ешыгоо Нухъэрэ Сергей Са-лайбановымрэ ешлэгъухэр дэгъоу зэрачагъэх. Турнирым плуныгъэ мэхъэнэ ин илэу алытагъ.

ХагъэунэфыкӀырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэм, командэхэм яспортсменкэ анахь дэгъухэм шӀухафтынхэр афашыгъэх.

Баку, Ставрополь, Краснодар, Мыекъяупэ якомандэхэр зӀукӀлэ-гъухэм ахэлэжъагъэх. Ешлэгъухэр аублэнхэм ыплӀкӀэ зэхӀхъэм кышчыгушылагъэх Адыгэ Респу-бликэм физкультурэмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ и Комитет итхъа-матэ игуадзэу Джармэкъо Юсыф, апэрэ адыгэ къэлэпчъэлутэу «Адыифым» щешлэгъэ ЛӀыбзыу Сусанэ, Джэнчэтэ Султанэ ышы-пхъоу Аульэ Сусанэ, нэмыкӀхэри. Ю. Джармэкъом зэрэхигъэунэ-фыкӀыгъэу, Джэнчэтэ Султанэ ыгъэсэгъэ спортсменкэхэр Уры-

сыем ихэшыпыкӀыгъэ командэ-хэм ащешлэхэзэ, Европэм, ду-наим язэнэкъокъухэм, Олимпиадэ джэгунхэм медальхэр къащахы-гъэх, мыекӀопэ «Адыифым» джэрз медальхэр тӀогъогогъо Урысыем изэнэкъокъухэм къа-щыдихыгъэх. «Адыифым» шагъэ-сэгъэхэ Анна Кареевар, Анна Игнатченкэр, Инна Суслинар, Яна Усковар дунэе гандболим цӀэрыло щыхъугъэх, «Урысыем спортымкӀэ изаслуженнэ мастер» зыфилорэ щытхъуцӀэр къафаусыгъ.

Спортсменкэхэр цыфышӀу

ФУТБОЛ. УРЫСИЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Натхъо Бибарс тегъэгушӀо

Урысые Федерацием футболимкӀэ изэнэкъокъу хэлэ-жъэрэ командэхъу Премьер-лигэм хэтхэм язичэзыу ешлэгъухэр шышъхъэлум и 29 – 31-м ялагъэх. Апэ ишъыштыр язэрэмыгъашӀэу командэхэр гъэшлэгъонэу зедешлэх.

КӀэуххэр

«Урал» — «Терек» — 0:1, «Мордовия» — «Торпедо» — 1:0, «Амкар» — «Спартак» — 2:0, «Арсенал» — «Кубань» — 0:1, ЦСКА — «Ростов» — 6:0, «Рубин» — «Уфа» — 1:1, «Ло-комотив» — «Зенит» — 0:1, «Краснодар» — «Динамо» — 0:2.

Ауж къинэщтыгъэ командэу «Амкарыр» зӀылашӀэрэ «Спар-такым» 2:0-у зэрэтекӀуагъэр бгъэ-шлагъо хъушт. «Краснодар» дэеу ешлагъэп, къэлэпчъӀкыым лэгуаор тыригъафэуи кыххӀкыгъ. «Ди-намэм» инасып кыххыгъэу плы-тэщтми, ешлӀкӀэ дэгъу кызэ-ригъӀэгъагъэр кыххэтэгъэщы. «Краснодар» икӀэлэпчъӀлутэу А. Дикань лӀплӀэсэныгъэ ин кы-гъӀэгъӀон елӀӀкӀми, хъукъоныгъэу ышӀыгъэхэр командэм къогоуа-гъэх. М. Вальбуэн — я 35-рэ, К. Нобоя я 49-рэ такыкххэм къэлапчъэм лэгуаор дадзагъ.

«Зенит» Москва щешлӀ, «Ло-

комотивым» текӀуагъ. Я 60-рэ такыкыым Х. Гарсие хъагъэм лэгуаор ридзагъ.

«Кубань» Тулэ щыӀуагъэ чыплэ командэу «Арсеналым». Г. Буркур я 85-рэ такыкыым хъагъэм лэ-гуаор ридзагъ. Анахъэу тызыгъэ-гушӀуагъэмэ ащыц ЦСКА-р «Ро-стовым» 6:0-у зэрэтекӀуагъэр. А. Мусэ — гъогопӀуитӀо, Р. Ерем-ченкэм зэ хъагъэм лэгуаор ра-дзагъ.

Израиль ит адыгэ къуаджэу Кфар-Камэ щӀплугъэ Натхъо Би-барс ЦСКА-м хэтэу ешлагъ, я 41-рэ, 53-рэ, 90+ такыкххэм «Ростовым» икӀэлапчъэ лэгуаор дидзагъ. Ащ даклоу зэхэщэн ло-фыгъохэр Бибарс дэгъоу ешла-плэм щигъэцӀкӀагъэх.

ЗӀукӀлэгъур заурым мыекӀо-пэ «Зэкъошныгъэм» идиректор шъхӀалэу Натхъо Адам, Израиль щыц тильӀпкыгъухэр, нэмыкӀхэри Б. Натхъом телефонкӀэ фытеуа-гъэх. Бибарс тэ кызэрэтитӀуа-гъэу, футболир зикӀасэхъу иешла-кӀэ лыплӀэрэмэ афэраз. «Тхъа-

шъуегъӀэпсэу» гъзэтымкӀи арило-жыы шӀоигъу. ЦСКА-м дэгъоу кышчыпӀэгъокӀыгъэх, цыхъэ кыфа-шӀы, иухъазырыныгъэ хегъахъо.

Чыплэу

зыдэщытхэр

1. «Зенит» — 18
2. «Динамо» — 15
3. «Кубань» — 14
4. «Терек» — 13
5. «Спартак» — 12
6. ЦСКА — 12
7. «Краснодар» — 11
8. «Локомотив» — 8
9. «Мордовия» — 7
10. «Рубин» — 7
11. «Уфа» — 4
12. «Торпедо» — 4
13. «Амкар» — 4

14. «Ростов» — 4
15. «Урал» — 1
16. «Арсенал» — 1.

Я 7-рэ ешлэгъухэр

- 13.09 14:00 ЦСКА — «Арсенал»
- 17:00 «Зенит» — «Динамо»
- 20:00 «Ростов» — «Рубин».
- 14.09 13:30 «Спартак» — «Торпе-до»
- 16:30 «Локомотив» — «Мор-довия»
- 19:30 «Краснодар» — «Уфа»
- 15.09 17:00 «Амкар» — «Урал»
- 20:00 «Терек» — «Кубань»

Шъуналэ тешъудз: уахътэу ешлэгъухэр заублэщтхэр, мафэу зызӀукӀэщтхэр кыххэтыутыгъэх.

НӀкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТӀЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкӀи кыдэзы-
гъӀкӀырэ:

Адыгэ Республи-
кэм лъӀпкъ
лофхэмкӀэ, лӀкӀыб
къэралхэм ащы-
псэурэ тильӀп-
къэгъухэм адырӀа
зӀпхыныгъэхэмкӀэ
ыкӀи къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкӀэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер

зыдэщытхэр:

385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхӀаӀэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэжыгъэ зы-
ххырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты- гъэр:

Урысые Федерацием
хъутын лофхэмкӀэ,
телерадиокъэтын-
хэмкӀэ ыкӀи зӀлы-
лӀсыкӀэ амалхэмкӀэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъӀоры-
шӀаплӀ, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышчыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗӀкӀэмкӀи

пчъагъэр

4046

Индексхэр

52161

52162

Зак. 2934

Хъутыным
узшыкӀэтхъэнэу щыт
уахътэр
Сыххатыр 18.00
ЗышчыӀэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыххатыр 18.00

Редактор

шъхӀалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор

шъхӀаӀэм

иапэрэ гуадзэр

МӀшлӀэкъо

Саид

Редактор

шъхӀаӀэм

игуадзэр —
пшъэдэжыгъэ
зыххырэ
секретарыр

Хъурмэ Хъусен